

Šovinist in vojni hujskač

Te dni je goriški nadškof Margotti objavil nekako »poslovilno« »pastirsko pismo«, v katerem je vse polno strupenih obrekovanj proti Slovincem in razmeram v Jugoslaviji sploh. Verjetno je gospod škof pozabil na klavirno usodo lanskoletnega »pastirskega pisma«, drugače bi verjetno ne izbral ravnokar sklenjene mirovne pogodbe z Italijo za to, da bi se posebej govorilo o razmerah v tistem delu Primorske, ki bo pripadel Jugoslaviji. Na »pastirsko pismo« končno ne bi bilo treba odgovora, dovolj je, da vemo za njegovega avtorja, katerega zgodovina je Slovincem na Primorskem tako dobro znana, toda ker se že škof Margotti v njem na tako izživljen način — za Slovence žaljiv način — »poslavlja«, bomo tudi mi povedali, kako ga razumemo. Toda gospod škof naj ve, da bi ga Slovenci tudi sicer, čeprav bi se ne oglasil, ne pozabili, precej je njegovo ime zvezano z njihovo uporno borbo proti fašizmu, katerega velik pobornik je bil Margotti.

Goriški nadškof govori v pastirskem pismu s posebnim poudarkom predvsem o dveh stvareh: na eni strani pomiluje in objokuje begunce, kateri so morali zato, »da si poiščejo varnost in srečno življenje zapustiti rodno zemljo« (sigurno misli na fašistične razbojnice, ki so pobegnili iz cone »B« in drugod in dobili zaščito v coni »A«), na drugi strani pa ugotavlja, da s sklenjenim mirom in koncem vojne sploh ni tako kot je pričakoval sam.

Oglejmo si najprej prvo stvar: škof Margotti skuša v »pismu« ustvariti videz, kot da veliko število zapušča svoje domove v »strahu pred prihodom Jugoslavije«. V ta namen govori o nesigurnosti, namiguje na strah, hvalado in pomiluje »nesrečne ljudi«, ki »zapuščajo domove«. To govorjenje nam je že znano, že pred mesecem so v coni »A« tako propagando širili sicer redki, a Margottiju zvesti pristaši, kateri so doživeli popoln polom. Polom je v tem doživela tudi Angloslovanska vojnna uprava, ki je skupno šla z omenjeno družino v to agilacijo in dopustila, da so nekateri lokalni guvernerji izdajali »beguncem« tudi nekaka navodila v obliki letakov. Namen te akcije je bil, da pod firmo beguncer iz teh predelov vsaj delno prikrijejo prilepeno fašistično drhal (s pojmom običajnih beguncer), katere se svobodno klati po coni »A« in uganja fašistične zločine, istočasno pa oblatiti s šovinističnimi očitki Slovence in Hrvatov v coni »B« s šovinističnimi očitki, ki so Margottiju svojstveni že vseskozi, odkar je prišel v Gorico.

Škofu Margottiju se zdi »nevarna« svoboda, katero uživajo Slovenci in Hrvati v coni »B« s tem, da imajo oblast v svojih rokah, postal je neverjetno »čuteč za usodo poedincev«. Goriškemu nadškofu ni všeč, da so se primorski Slovenci po veliki večini otreli fašizmu, kateri jih je hotel ravnati z njegovo pomočjo vsestransko — posebno pa še nacionalno uničiti, zato ponovno nastopa proti njim. V preteklosti, v času nečloveškega fašističnega terorja ni govoril o hudih časih.

V lanskoletnih objavljenih dokumentih o zadržanju škofa Margottija

med vojno, čitamo naslednjo poslanico, odposlano po italijanski ofenzivi leta 1942. velikemu kroniku Slovencev generalu Robotiju.

»Ekselencia! Oprostite, prosim, če Vas nadlegujem s tem pismom, s katerim želim izročiti vaši ekselenci pozdrave in želje za vse najboljše in za vse najbolj razveseljive uspehe v vaši kočljivi in težavni misiji...« Izvolite torej prejeti moje poklone in mnogo blagoslovov. Vam in vašim zaslužnim oficirjem kakor tudi vsem četam tega močnega in slavnega armijskega zbora, ki mu poveljujete Vi.«

Kako zelo je Margottiju po volji teror prilepenih fašistov, italijanskih šovinistov, je videti v tem, da o razmerah v coni »A« sploh ne govori. Tam ni »hudobije časa«, čeprav šovinisti dnevno z orožjem napadajo Slovence in tudi demokratične Italijane. Vsemu ljudstvu in poštenim slovenskim duhovnikom je po vsem tem zadržanje goriškega škofa jasno. Človek, ki je vseskozi proti Slovincem naslopal kot šovinist, se ni in se ne bo spremenil. »Pastirsko pismo« potrjuje to stvar še posebno.

No in sedaj še o izraženem nezadovoljstvu s koncem vojne in sklenjenim mirom. Razumljiva je njegova nezadovoljnost, domisljimo se samo na poslanico Mussoliniju, ki jo je poslal preko goriškega prefekta. Tu je med drugim rečeno: »Prosim Vas, tolmачite Duceju mojo hvalečnost, medtem ko bom jaz nadaljeval z molitvami za neizogibno zmago fašistične Italije, ki jo še enkrat blagoslovim tukaj z njenim vodjo...« Izgleda, da se še vedno drži te obljube, dane Mussoliniju, saj tudi sedaj v pastirskem pismu pravi, da želi beguncem (fašističnim razbojnikom, ki so terorizirali ljudstvo v Istri in v ostalih krajih cone »B«) »skorajšen vesel povratek«. Pastirsko pismo torej uporablja za izpolnjevanje svoje obljube, navdušuje z njim pobegle fašiste s »skorajšnjim veselim povratkom« zato, da ti poleg ostalih lopovščin, pošiljajo Slovincem v Gorici grozilna pisma, vršijo uboje in drugo.

Vse to nam prikazuje škofa Margottija kot vojnega hujskača prece kategorije.

Lahko bi gospodu škofu in njegovim prijateljem še marsikaj odgovorili. Toda ni potrebno, ker so dobro poznani. Vedo naj, da se je naše ljudstvo naučilo najti sovražnika, ga tolči in ga tudi dotolči, pa naj se skriva pod kakršnim koli pokrivalom ali plaščem. Borilo se je proti temu, da bi cerkev razni avanturisti s srednjeveško inkvizitorsko mentaliteto izkoriščali v politične namene, proti temu se bori uspešno sedaj, zato razna »pastirska pisma«, ki imajo namen rušiti pridobitve narodno osvobodilne borbe, padajo pod odločilnimi udarci ljudstva in tudi njemu zveste duhovščine, ki se zaveda, da nevarnost za vero prihaja baš iz vrst, v katerih zavzema vidno mesto goriški nadškof.

Da, takšno je »slovo« gospoda nadškofa, pa naj napiše karkoli, kajli on je našemu ljudstvu dolžnik, a ono njemu ložnik.

France Perovšek.

PREDVOLIVNA KAMPANJA JE MNOŽIČNA PRIPRAVA NA VOLITVE V KRAJEVNE IN OKRAJNE ODBORE OSVOBODILNE FRONTE

Delovne množice dobivajo široko delovno perspektivo pri vključevanju v izvedbo petletnega plana

»Osrednji problem, ki stoji pred OF, je naš plan: kako čim bolj in čimprej vpeljati sistem planiranja v vse panoge našega gospodarstva in gospodariti po planu.« je poudaril tov. Miha Marinko na seji Glavnega odbora OF Slovenije. — Uspešna izvedba in prekoračenje plana pa nujno zahteva čim večjo politično zavest množice, zaostreitev budnosti proti vsem, ki hote ali nehoti, vede ali nevede nadaljujejo po starem in povzročajo nered v našem gospodarstvu.

Osvobodilna fronta z iniciatorjem Komunistično partijo na čelu je dosegla že velike uspehe. Od začetka narodno osvobodilnega gibanja je bila vodilna in rešilna sila množic. Osvobodilna fronta je dosegla da je zahodna meja Jugoslavije premaknjena daleč od stare meje in predstavlja kljub vsemu uspeh, čeprav je še vedno krivična in ne ustreza našim zahtevam, še manj pa žrjavam v borbi za osvoboditev teh predelov. Osvobodilna fronta je v treh tekmovalnih — prvomajskem, Titovem in tekmovalju priključitve v coni B dosegla, da se je ljudska oblast izgradila obenem z uspehi na gospodarskem in kulturno prosvetnem področju; dosegla je v coni A to, da so danes pred vsemi svobodoljubnimi množicami sveta razkrinkani zločinski imperalistični cilji politike ZVU, ki je dopuščala in celo pospeševala naval fašistov, teror nad antifašisti in ropanje ljudske imovine. Bliza se veliki dan, ko bo tudi v svetu priključitev priznana.

S priključitvijo pa se bo Slovensko Primorje vključilo v petletni plan industrializacije in elektrifikacije Jugoslavije. Tu čakajo Osvobodilno fronto velike naloge; v graditvi državnega gospodarstva in nove družbene ureditve bo tista organizacija, ki je porok vsem bodočim uspehom. Izpolnili smo dva osnovna pogoja: oblast je v rokah delovnega ljudstva in osnovna produkcijska sredstva Jugoslavije so v rokah delovnih ljudi. S tem pa imamo možnost obvladati in voditi narčno gospodarstvo.

Gradili bomo težko industrijo, gradili bomo nove tehnične kadre, vse razpoložljive prevešče bomo izvažali, da bomo uvažali samo tisto, kar nam je najbolj potrebno za industrializacijo. Obenem s tem se bo dvigalo tudi materialno blagostanje. Prekoračenje proizvodnih nalog bomo dosegli zlasti s tem, da bodo delavci in delavski kolektivi tembolj nagrajeni, čim večja bo njihova storitev. Osnovna naloga kmetov je obdelati sleherni kosček zemlje, da bo zagotovljena redna prehrana delavcev in nameščenec. Z izločitvijo vsake špekulativne trgovine bomo dosegli, da bodo cene izvajane dosledno po enotnem načrtu. Večjo produktivnost pri delovanju na vasi pa

bomo dosegli z uvajanjem izboljšanih metod strojne obdelave zemlje, gojenjem najbolj uspevajočih kultur in z ustanavljanjem kmečkih obdelovalnih zadrug. Z ustanavljanjem nabavno-prodajnih zadrug v samih vaseh bomo utrdili neposredno povezavo delavca in kmeta. — Z ustanavljanjem krajevnih gospodarskih podjetij bo imelo korist prebivalstvo vsega kraja. Izboljšati je potrebno tudi nekatere krajevne ljudske odbore, v katerih so poedinci, ki jim nova družbena ureditev ni všeč; merilo za oceno ljudi naj bo njihovo delo za skupno blagostanje.

Izvajanje vseh teh nalog čaka odbore Osvobodilne fronte, zlasti krajevnih. — Odbori OF bodo mobilizatorji vseh volivcev, oni bodo vzpodbudniki gospodarske dejavnosti, s katero bomo dosegli in prekoračili plan. Na osnovi gospodarskega delovanja bomo ljudske množice tudi politično vzgajali. Te naloge pa bodo odbori OF lahko uspešno izvajali, če bodo tesno povezani z množicami, če bo ljudstvo kritično ocenjevalo njihovo delo. Zato je nujno, da se odbori Osvobodilne fronte postavijo dosledno na demokratičen način. Že delj časa je preteklo, odkar so bile volitve v odbore; medtem so se marsikje izvršile izpremembe, poedinci so odšli na drugo delo in na njihovo mesto so bili v odbor imenovani drugi, poleg tega pa nekateri posamezniki danes, ko se nahajamo v novem razdobju gospodarske borbe, ne odgovarjajo več nalogam. Le z izboljšanjem odborov, kar bomo dosegli z novimi volitvami, v katerih bo glavno merilo delavnost, bo Osvobodilna fronta sposobna izvršiti predstojajoče naloge in postati jamstvo uspehov ljudske oblasti pri njenih naporih v izgradnji nove družbe. — Bodoči odbori naj bodo jamstvo najširše aktivizacije množic.

Zato se bodo od 16. marca t. l. do 13. aprila vršile po vsej Sloveniji volitve v krajevne, okrajne in mestne odbore Osvobodilne fronte. Za uspešno izvedbo volitev, ki predstavljajo nadaljnjo aktivizacijo množic, pa se v teh dneh v vseh krajih vršijo pripravljalni volivni sestanki, ki se jih udeležujejo vsi pripadniki Osvobodilne fronte iz območja dotičnega krajevnega odbora.

Dne 16. marca so na zboru aktivistov Osvobodilne fronte okraja Ilirska Bistrica razpravljali o nalogah Osvobodilne fronte v zvezi z volitvami. Sklenili so, da so vsi odbori Osvobodilne fronte dolžni zastaviti vse sile za izvedbo setevne kampanje, v kateri naj bo posejana vsa orna zemlja in v kateri se bo sestavil točen statistični pregled nad posejano zemljo in vrstami kultur, da bodo poposejevali sajenje industrijskih rastlin; vse sile bodo mobilizirali pri odkupu

in izbiranju semenskega krompirja, obnavljali bodo podeželje s prostovoljnimi delom, pravilno bodo odmerjali davke in kontrolirali njihovo redno plačevanje, posebno pomoč pa bodo nudili nabavno-prodajnim zadrugam. Borili se bodo proti vsaki špekulaciji ali skrivanju življenjskih potrebščin. Odbori Osvobodilne fronte bodo postali politično vodstvo zlasti za objasnjevanje gospodarskega načrta s široko vzgojo množic. Največje naloge v mestu Ilirski Bistrici in tudi drugod pa bo imela sindikalna organizacija.

V Herculah se je vršil okrajni predvolivni sestanek 18. t. m. Tov. France Perovšek, član GO OF, je z okrajnimi aktivisti OF razložil, v kakšnem duhu naj se vrši volivna kampanja. Pogovorili so se o nalogah v predelu cone B in v predelu cone A. Diskusija, ki je bila zelo živahna, se je razvijala zlasti o gospodarskih vprašanjih. Z velikim zanimanjem so sledili poročilom referentov. — Iz diskusije je bilo razvidno, da je po vseh delih mnogo dobrih aktivistov Osvobodilne fronte, ki jim je treba nuditi mnogo večjo možnost razvoja. Zlasti dobro je poročala tovarišica iz Vremske doline. Prebivalstvo seznanja okraja se ukvarja s težkimi problemi pasivnega ozemlja, toda sklepi so dokazali, da ljudstvo dobro razume naloge Osvobodilne fronte. Proga Samac—Sarajevo, pomladanska setev, kmetijski obdelovalne zadruge, borba proti črnoborzištvu itd., vsa ta vprašanja so pokazala jasno zavest, da smo na braniku zahodnih mej ljudske države in da se bomo lahko uspešno razvijali v Jugoslaviji le z doslednim izvajanjem vseh sklepov seje Glavnega odbora Osvobodilne fronte. Po končanem zborovanju so se v dvournem pogovoru podrobno pogovorili o praktični izvedbi volitev.

V goriškem okraju so se vršile sektorske konference v bivšem mirnem okraju, in Brdih in v kanalskem okraju, na katerih so bili zastopani sekretarji Osvobodilne fronte. Tu so podrobno obravnavali petletni plan, razna dnevna gospodarska vprašanja in izvedbo volitev v odbore OF. Sedaj se vršijo predvolivni sestanki po posameznih krajih. Tudi po ostalih okrajih so se vršila taka zborovanja.

Ljudstvo se torej jasno zaveda, da bomo lahko le s sodelovanjem najširših množic, enotnih in združenih v Osvobodilni fronti, uspešno izvedli in prekoračili petletko, v kateri bomo ustvarili srečnejše življenje za delovnega človeka, odpravili vsako izkoriščanje človeka po človeku in v katerem bo naša domovina Jugoslavija postala tudi gospodarsko popolnoma neodvisna. Le z veliko požrtvovalnostjo bomo to dosegli.

Obisk italijanske demokratične mladine pri maršalu Titu

Ljudska mladina Jugoslavije in ostali državljani gojimo do napredne ital. mladine velike simpatije

Predsednik vlade FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je sprejel zastopnike napredne italijanske mladine, ki so prišli na obisk k ljudski mladini Jugoslavije.

— Drago mi je, ker vidim predstavnike napredne italijanske mladine, — je dejal maršal Tito pri srečanju z italijanskimi mladinci. Kako vam ugaja nova Jugoslavija?

— Vse, kar smo doslej videli v Jugoslaviji, je zapustilo v nas nepozabne vtise, — je odgovoril med drugim nek italijanski mladinec.

Maršal Tito, ki je pozorno poslušal razlaganja italijanskih mladincev o vtisih iz Jugoslavije, je pripomnil:

— Naša mladina je zares vredna pohvale, vendar pa vi niste prišli samo zato, da bi videli, kaj dela naša mladina. Vaša dolžnost je večja. Na vas napredno mladino Italije je padla naloga, da utrepe pot medsebojnemu zblizanju in popraviti, kar sta pokvarila fašizem in reakcija, namreč, da ustvarite pogoje za zblizanje med našimi narodi, narodi Italije in narodi Jugoslavije. Italijanska mladina ima pri tem zblizanju prvenstveno vlogo. Te svoje želje je dokazala ne samo v boju v Italiji, ampak tudi tukaj pri nas, kajti tudi v naši vojski so bili napredni italijanski mladinci. Tudi italijanski ujetniki, ki so po sili razmer prišli v sovražniške vrste, so bili pri nas; sedaj so odšli na svoje domove in ponesli s seboj simpatije do naše države prav zato, ker so videli tukaj uresničeno to, kar jim je pri srcu. Tudi vaš prihod v našo državo je velikega pomena za zblizanje med na-

šimi narodi. V kratkem bomo vzpostavili normalne odnose z Italijo. Vez med mladino Italije bo poglobila in utrdila naše medsebojne odnose, ker so tudi naši splošni interesi skupni v boju proti reakciji in fašizmu. Fašizem še živi, reakcija pa hoče sejati zmedo med narodi, ustvariti žarišča nemirov in nevarnosti za novo vojno.

Po tej veliki vojni, v kateri so bile uničene desetine milijonov človeških življenj, je razumljivo, da je ena izmed največjih nalog mladine vsega sveta boj proti fašizmu, boj proti reakcionarnim elementom, boj proti vsakemu, ki skuša zanesti razdor med narode. Vi ste lahko to videli v svoji državi. Kar se tiče nas, smo vzeli stvar krepko v svoje roke. Pri vas gre nekoliko težje, vendar ni samo zadeva italijanske in jugoslovanske mladine, ampak napredne mladine vseh držav, da s skupnimi silami razbije hujskače k novi vojni in tiste, ki sejejo šovinizem.

Nato je maršal Tito nadaljeval:

— Ne gre samo za to, da se mladinci med seboj obiskujejo in da mora imeti ta stik nekaj simboličen značaj, tu gre za realizacijo, za uresničenje nalog mladine. Mladina v Italiji mora stremeti in delati na to, da bo italijanski narod videl v narodih Jugoslavije svojega prijatelja, ne pa sovražnika. Nočem tukaj stvari olepšavati in ne govorim iz vjdnosti. Govorim vam resno, da hočemo imeti z italijanskim narodom najboljše odnose. Želimo, da bi v Italiji triumfirala demokracija, in upamo, da bo napredna italijanska mladina k temu mnogo prispevala.

Kar se tiče nas, ne samo mladine, ampak vse Jugoslavije sploh, bomo storili vse, kar je v naši moči, da bi postali ti odnosi prav z italijanskimi demokratičnimi silami čim boljše. Naša želja je, da bi bila v Italiji demokracija čim močnejša in da bi se čim bolj okrepila. To je bistveno. Vi ste imeli v Jugoslaviji priložnost videti, kaj lahko mladina dela, ko dobi popolno svobodo, kako se lahko razvija v vsaki smeri. Naša mladina ima prvič v zgodovini Jugoslavije vse možnosti za razvoj svojih sil, da se postavi v službo svojega naroda in da sama mnogo prispeva k izgraditvi svoje države, za svojo bodočnost in za bodočnost vsega svojega naroda. O tem imate junaške primere ne samo iz vojne, Vojna je minila. Sedaj s poletom izgrajamo državo. Izgraditev ni problem, ki se tiče samo Jugoslavije.

Tak problem je tudi pri vas. Italija je porušena. Pri zgraditvi vaše države lahko mladina prav tako da s svojim mladostnim poletom pobudo in moč, da se premoste tudi največje težave. In to ne samo s propagando, najmanj s propagando, ampak s svojim zgledom in sodelovanjem pri delu.

Nato se je maršal Tito dotaknil dela naše mladine in njenih nalog.

Ob slovesu je želel predstavnikom napredne italijanske mladine mnogo uspehov pri nadaljnjem delu. — Zelo sem vesel, ker sem videl vas, predstavnike italijanske napredne mladine, do katere goji ne samo naša mladina, ampak mi vsi, velike simpatije, — je končal maršal.

27. MAREC 1941 ROJSTVO NOVE JUGOSLAVIJE

Sestič se spominjamo obletnice sedemindvajsetega marca 1941 ko so ljudske množice jugoslovanskih narodov na velikih demonstracijah in manifestacijah nedvomno povedale, da nočejo več protiljudskih reakcionarnih režimov in njihove umazane politike, ki je dva dni prej privredila takratno Jugoslavijo na rob suženstva. 25. marca 1941 je namreč podpisala na Dunaju Cvetkovićeva izdajalska vlada sramotni pristop Jugoslavije k trojnemu paktu. S tem so bili jugoslovanski narodi izročeni na milost in nemilost razbojniškemu pohlepu fašizma, ki je takrat že prišel krvavi osvajačni pohod po Evropi ter zaslužnil vrsto narodov. Hitlerjevemu imperializmu se je hotelo novih dežel, novih sužnjev za nemške tovarne, novih milijonov topovske hrane za nadaljnje zavojevalne podvige. Jugoslavija bi mu morala po zločinskem receptu peščice čaršijskih vladodržcev kot zrelo jabolko pasti v naročje. To je bil zadnji in najhujši udarec našim narodom v državi, kjer so ljudske množice bile vsa leta nazaj strahovane in tlačene od tako imenovanih narodnih voditeljev. Da bi postale zdaj še plen krvoločnih fašističnih zavojevalcev v dokončni sužnosti — neusmiljeno in zahrbtno prodane zato, da si protiljudski elementi ohranijo svoj položaj? Ne, nikoli ne! Mera potrpljenja je bila polna. Beseda naših narodov, ki jih ni nihče vprašal za svet, je morala biti izrečena!

Sedemindvajsetega marca se je odigral na beograjskem dvoru prevrat, ki ga je izvedla skupina oficirjev. Jasno je, da ta dvorni prevrat ni mogel prav ničesar izpremeniti v gnili državni upravi sami, kaj šele v korumpirani jugoslovanski vojski in državnem aparatu. Prvi in resnični prevrat je izvedlo ljudstvo samo na tak prepričljiv in odločen način, da je svet onemel.

Tega dne so se napolnile beograjske ulice z množicami ljudstva, prav tako ulice slehernega mesta in naselja po državi. Stotisoči delavcev, kmetov in delovne inteligence so se združili v velikanskih demonstracijah proti zločinskemu fašizmu, ki je po zaslugi domačih protiljudskih klik grozil s popolnim uničenjem naših narodov. Bil je to uporen krik najširših ljudskih množic po svobodi in pravicah, ki so jim jih policijski režimi čaršijskih vlad zmerom kratili, bil je to odločen manifest nezlomljive volje jugoslovanskih narodov, da mu je ljubši oborožen spopad kakor pa sramotna zveza s proslulim fašizmom, ki nosi smrt svobodnim narodom sveta. Rajši častna borba na življenje in smrt kakor sramotna predaja sovražniku svobode, rajši tudi častna smrt na bojnem polju, kakor pa večna tema brezpravnih sužnjev pod fašističnim bičem!

V dvoje osnovnih teženj so izzvenele veličastne manifestacije ljudskih množic po vsej državi na dan 27. marca. V sovrastvu do fašizma, do največjega uničevalca svobode narodov je bruhnila iz jugoslovanskih množic enodušna težnja po resnični svobodi, po kateri so zaman hle-

pele toliko let. Ta težnja se je razodevala v manifestativnih izrazih nujne potrebe neizprosne boja proti fašizmu. Drugo osnovno geslo na teh manifestacijah pa je izzvenelo v zahtevi po čim prejšnji in čim tesnejši naslonitvi na bratško Sovjetsko zvezo, v kateri so jugoslovanske ljudske množice čutile in iskale pravega zaveznika in iskrenega prijatelja — pobornika za svobodo vseh zatiranih narodov.

Odmev 27. marca v svetu je bil ogromen. Vsa Evropa je prisluhnila Jugoslaviji, mali državi katere ljudstvo se je na tak drzen način zoperstavilo prodiranju Hitlerjeve Nemčije in fašistične Italije. Ta dan Evropa ni mogla več videti v Jugoslaviji zaostalo balkansko deželo, zasluženo po reakcionarnih klikah — tega dne se je Jugoslavija predstavila svetu v svoji novi zgodovinski vlogi kot dosledna antifašistična sila, ki ne pozna oklevanja v borbi proti fašizmu. Zasluženi svobodoljubni evropski narodi pa so spoznali takrat v Jugoslaviji še posebej odločnega bera za svobodo narodov, katerega drzni upor jim je vlivljal novih moči. Toda ta Jugoslavija, ki je na dan 27. marca drzno in odločno povzdignila svoj glas proti fašizmu, ni bila Jugoslavija na papirju, ki bi jo predstavljala na zunaj peščica reakcionarnih izkoriščevalcev — ta Jugoslavija so bili jugoslovanski narodi sami, široke jugoslovanske ljudske množice na pragu svoje herojske štiriletno osvobodilne borbe za svobodo, za svojo novo, resnično ljudsko demokratično državo.

Kajti 27. marca 1941 je jugoslovansko ljudstvo z besedo izpričalo svoj osvobodilni program, ki ga je potlej, po razpadu države in fašistični okupaciji, z orožjem izvedlo do kraja. Izvedlo ga je iz svojih lastnih sil, združeno in enotno pod vodstvom pozitivnih političnih sil na celu s Komunistično partijo, to je tisto politično silo, ki je že vsa leta prej opozarjala in pripravljala ljudstvo na nevarnost fašizma, ki se je proti njemu dosledno borila in ki je bila edina sposobna ter upravičena povesti najširše ljudske množice v borbo in svobodo. Zato je razumljivo, da so se že 27. marca ljudske množice prav nje oklenile in ji izrekle zaupanje, kajti od vladajoče klike niso mogle ničesar dobrega pričakovati. Klavni razpad stare jugoslovanske vojske po Hitlerjevemu napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941, končni razpad države, fašistična okupacija ter pobjeg nove vlade v inozemstvo je jugoslovanske ljudske množice še bolj prepričal, da je njihov osvobodilni program neizprosna borba proti fašizmu iz svojih lastnih sil, pod vodstvom tistih voditeljev in naprednih političnih organizacij, ki so zmerom stale ob strani ljudstva — edini porok za doseg končne svobode, svoje ljudske države.

Zato bomo te dni po pravici praznovali 27. marec 1941 kot praznik rojstva nove Jugoslavije, kot dan pričetka herojske osvobodilne boja naših narodov, vsega ljudstva, iz katerega je zrasla in se gradi nova domovina.

Koroški Slovenci bodo nadaljevali borbo do popolnega uresničenja svojih pravic

V Borovljah je bila te dni mladinska konferenca, katere se je udeležilo veliko število delegatov mladine iz Slovenske Koroške. Mladinci so na konferenci v svojih referatih obrazložili delo mladine borovelskega okrožja, kakor tudi uspehe, ki so jih dosegli od zadnje konference do danes. Organizacijski tajnik Franc Primožič je na kratko opisal položaj, v katerem so danes Slovenci na Koroškem. Ko je obrazložil zahteve, podane v jugoslovanski spomenici, je navedel preganjanja in nasilje, ki ga avstrijske in britanske okupacijske oblasti izvajajo nad koroškimi Slovenci.

Angleški vojaki so, — je nadaljeval Primožič, — »slučajno« ubili Tatjana v Železni Kapli. »Slučajno« — sedaj zapri deset naših tovarišev antifašistov. »Slučajno« je bil tudi partizanski invalid Filip Kalinik sedemkrat aretiran, »slučajno« je bila pri njem šestkrat hišna preiskava in »slučajno« je bil obtožen od FSS-a. »Slučajno« je angleški tovarni avto pregalil devet Slovencev-antifašistov, kar imenujejo prometno nesrečo, čeprav so vsi očividci izjavili, da je bilo to izvršeno namenoma. To smatramo za najpogostejši zločin, ki je bil izvršen po vojni nad koroškimi Slovenci.

Avstrijske oblasti na Koroškem — je rekel nadalje Primožič — izvajajo poslanično vojnega zločinca gauleiterja Rainerja. V kolikor ne morejo tega sami storiti, uporabljajo za to tuje. Angleške okupacijske oblasti imajo v službi tuje fašiste, tako imenovane begunce, ki so pobegnili iz držav, ki so bile pod nacistično in fašistično okupacijo. Nacisti sodelujejo v javnem življenju, pričeni od pokrajinske

vlade pa vse do zadnje občine in orožniške postaje. Najbolj zgovoren primer za to imamo v Borovljah. V ljudski šoli uči verouk Štefka Orlič bivša voditeljica BDM in Hitlerjevska učiteljica v vrtcu, sestra vojnega zločinca Orliča iz Železne Kaple. Tega ni potrebno niti komentirati.

Danes moramo odločneje kakor kdaj koli nadaljevati borbo proti fašizmu. Ne bomo se oddahnili toliko časa, dokler ne bo zadnji fašistični zločinec odpuščen iz službe, dokler ne bo tudi zadnji fašistični begunc zapustil Slovenske Koroške.

Primožič je na koncu svojega govora pokazal na potrebe nadaljnje borbe za zedinjenje koroških Slovencev z ostalim slovenskim narodom. »Naši borbi,« je končal Primožič, postavljamo cilj, od katerega ne bomo nikdar odstopili.

Angleške okupacijske oblasti se bratijo s fašisti v Slovenski Koroški

Ravnanje angleških okupacijskih oblasti na Koroškem dokazuje, da so vse prej kakor naklonjene upravičenim zahtevam koroških Slovencev po osvoboditvi izpod avstrijskega jarma in priključitvi k Jugoslaviji. Nasprotno, vedno bolj odkrito nastopajo v zaščito fašističnih in nacističnih elementov. Jugoslovanski narodi so imeli že dovolj prilike občutiti, kako si nekateri reakcionarni angleški krogi na vse načine prizadevajo, da bi, kjer koli mogoče, kratili pravice narodov Jugoslavije. To se je jasno videlo v Julijski krajini in v Trstu in to stremenje je narekovalo stališče angleške delegacije na mirovni konferenci v Parizu ter na raznih drugih mednarodnih posvetovanjih, kadar koli je šlo za zadeve, ki so posebne važnosti za Jugoslavijo. Le tako se da raztolmačiti, zakaj je šla Anglija molče mimo jasno izražene volje vsega prebivalstva Julijske krajine in Trsta po priključitvi k Jugoslaviji.

Ista igra se ponavlja sedaj tudi glede Slovenske Koroške. Da okupacijske angleške oblasti ne ravna jo na lastno pest, marveč po navodilih londonske vlade, dokazujejo izjave, ki so jih te dni podali v angleški spodnji zbornici uradni predstavniki angleške vlade. Tako je pomočnik angleškega vojnega ministra nedav-

no izjavil, da zahteva po priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji ni vredna niti papirja, na katerem je napisana. V istem smislu se je izjavil 4. marca pomočnik angleškega zunanjega ministra Mayhew, ko je odgovarjal na kritiko poslanca Platasa Millsa glede angleške politike na Koroškem.

V svojem govoru je pomočnik angleškega zunanjega ministra Mayhew izjavil, da so podatki, ki jih je predložila jugoslovanska vlada, »netočni« in »protislovni«, češ da je po podatkih, ki jih je zbral angleški predstavnik na Dunaju, v vsej Avstriji komaj 20 do 25 tisoč Slovencev, izmed katerih bi se kvečjemu 5000 izjavilo za priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji. Zato »angleška vlada nima razloga, da bi podpirala priključitev tega dela Avstrije k Jugoslaviji«.

Toda g. Mayhew se ni zadovoljil samo s temi potvorbami, marveč si je dovolil tudi grd napad na voditelje koroških Slovencev, predvsem na predsednika PO OF dr. Franca Petka in dr. Tišlerja, trdeč, da sta se po anslusu oba poklonila Hitlerju. S tem je hotel zabrisati resnico, da so danes na Koroškem na vodilnih mestih stari nacisti, in postaviti koroške Slovence v isto vrsto z avstrijskimi oboževalci Hitlerja. Niti besedice seveda ni omenil o tem, da so dr. Petka in

dr. Tišlerja nacisti takoj internirali in z ostalimi koroškimi Slovenci izpostavili najkrušejšemu preganjanju.

Bilo bi odveč dokazovati neosnovanost takih trditev predstavnika angleške vlade, vredno pa je zapisati, da podpirajo Angličani na enak način na Koroškem in v Avstriji sploh nacistične elemente, kakor so in še podpirajo v Julijski krajini fašistične elemente v Julijski krajini in v Trstu. Ti angleški krogi prav nič ne upoštevajo, da Avstrija ni izpolnila pogojev moskovske deklaracije in da se je do kraja borila za zmago Hitlerja. Gosp. Mayhew in tisti, ki jih predstavlja, dejansko branijo in zagovarjajo stare avstrijske germanizatorske in imperialistične težnje, ki so v nedavni preteklosti napravile iz Avstrije glavno Hitlerjevo oporišče za napad na Jugoslavijo. Docela tudi pozabljajo, da so se koroški Slovenci od vsega početka borili proti nacističnim napadalcem in da so zavezniki smatrali njihovo borbo za pomemben prispevek k skupnim vojnim naporom za zmagovito končanje vojne. Verjetno tudi za g. Mayhewa verodostojno — potrdijo tudi angleške vojne misije, ki so bile od leta 1944. dalje v štabu koroških partizanskih odredov.

G. Mayhewu je vse to tudi dobro znano, toda danes mu ne gre v račun, ker mu ni do tega, da bi koroški Slovenci dosegli svojo pravico, marveč za to, da podpre reakcionarne profašistične avstrijske kroge, povzročijo jugoslovanskim narodom novo krivico in prepreči, da bi prišlo v tem delu Evrope do mirnega mednarodnega sožitja.

oni dežel, ki so si ustvarile demokracijo in resnično neodvisnost.

V britanski in ameriški coni Nemčije obstajajo oborožene vojne formacije izdajalcev iz evropskih držav, čeprav je poskušal gospod Bevin to zanikati. Gospod Bevin je tako trdil, da »jugoslovanska kraljevska vojska« pod angleško upravo ne obstoja več, ker so njeni pripadniki postali »razseljene osebe«.

Že 1945. leta je bila z britansko pomočjo in britanskim orožjem formirana v angleški coni Nemčije »jugoslovanska kraljevska vojska« pod komando nekdanjega generala Živkovića, Antića itd. V sestav te vojske so stopili fašisti, vojni zločinci in del bivših jugoslovanskih oficirjev, ki so dobili vojaške legitimacije in ki so bili podvrženi vojaški disciplini in vzgoji.

V angleški okupacijski coni Nemčije obstajajo še danes »jugoslovanske kraljevske« oborožene formacije in druge formacije, sestavljene iz Jugoslovancev pod angleško komando. Sedež enih kot drugih se nahaja v Vestfaliji v taborišču za »razseljene osebe« v Verden. V tem taborišču se jugoslovanski fašisti vežbajo. Lansko leto so nekateri angleški časopisi celo javili, »da jugoslovanska kraljevska vojska vrši manevre v Nemčiji«.

Da bi se zakril obstoj izdajalskih formacij v zapadnih conah Nemčije, so njihovi pripadniki proglašeni za »razseljene osebe«. Ta sprememba naslova predstavlja samo manever, ker so izdajalske formacije še nadalje ostale zaščitene. Oboroženi četniki in drugi sodelavci okupatorja se danes imenujejo »razseljene osebe«. Nosijo angleške in ameriške uniforme s četničnimi kokardami ali z znakom Paveličeve vojske na čelu, bavijo se s črno borzo, ropanjem in razbojništvom.

Angleške vojaške oblasti pa ne dopuščajo samo takšno delo razseljenih oseb in obstoj izdajalskih jugoslovanskih oboroženih formacij, temveč so v svoji coni formirale policijske enidine, v katerih je rekrutirano preko 2000 Jugoslovancev. Odredi te policije so bili osnovani v Hamu, Münstru, Osnabrücku itd. Britanske oblasti celo kažejo namen, da bi pomnožile jugoslovanske policijske odrede v sestavi angleške vojske. Zaradi tega so se pred nedavnim pojavili v taboriščih za razseljene osebe proglasi, v katerih angleške okupacijske oblasti pozivajo Jugoslovane za vstop v britansko policijsko službo. V proglasu piše: »Vsak nekdanji jugoslovanski vojni ujetnik od navadnega vojaka do kape-tana se sprejme v mešano organizacijo civilnih stražarjev.« V eni izmed točk tega poziva piše: »Osebe, ki so že sedaj zaposlene kot oboroženi stražarji pri edinih britanskih vojskih izven ujetniških taborišč ali taborišč za razseljene osebe, se bodo smatrale že za prigašene v smislu tega proglasa. Osebe, ki so sedaj zaposlene kot oboroženi stražarji in ki ne želijo nadaljevati te službe, bodo premeščene v taborišča za razseljene osebe pod slabšimi življenjskimi pogoji in slabšo hrano.«

To so dejstva, pred katerimi klečejo izjave gospoda Bevin.

„ZGODBE“ o demilitarizaciji Nemčije

V sklepih in pa v dogovorih med zavezniki je bilo večkrat poudarjeno, da je treba enkrat za vselej v Nemčiji preprečiti oboroževanje, da Nemčija ne bi nikoli več postala napadalna država. To pa se lahko zgodi samo tedaj, ako bo Nemčija demokratično urejena, ako se uniči vsa vojna industrija in se na ta način zagotovi mir in varnost v Evropi. Nemčija, ki je razdeljena na razne okupacijske cone, pa danes še ni na poti demilitarizacije, kakor še ni na poti denacionalizacije. V sovjetski okupacijski coni je bil nacizem pometen z železno metlo. Razen tega so bile uničene ali pa demontirane tovarne, ki so služile vojnemu namenu, kar pa nikakor ne pomeni, da bi sedanja mirmodobna produkcija ne naraščala. Po podatkih obratuje v sovjetski okupacijski coni 90% prejšnjih industrijskih podjetij. Vse družbe pa je v zapadnih okupacijskih conah, kjer pa ni govora o odpravljanju nacizma, kakor tudi ni govora o uničevanju vojne industrije. Tako se na primer še vedno šopirijo na različnih gospodarskih in upravnih položajih v velikih industrijskih središčih Nemčije osebe, ki so aktivno pomagale pri Hitlerju na oblast in organizirale priprave in izvedbo nemškega napada. Dejstva kažejo, da so v več primerih na vodilnih položajih organizatorji nemškega fašizma in napada ljudje, ki so vodili med Hitlerjevim režimom nemško industrijo. Tako je na čelu kontrolne organizacije železarskih in jeklarskih industrij Dünkelbach, ki je bil za časa Hitlerja ravnatelj jeklarskega trusta. Danes ima veliko funkcijo in njegova naloga je, da dela načrte za organizacijo industrije v britanski coni. Visok fašistični funkcionar Pensgen, ki je bil za časa Hitlerja eden izmed trinaestih članov rajhovskega sveta za oboroževanje, je danes predsednik združenja nemških industrijcev-metalurgov v britanski coni.

Minili sta skoraj dve leti, odkar je Nemčija kapitulirala, odkar je nemška armada položila orožje in tako prenehala obstajati. Uničevanje vojne industrijske zmogljivosti je potekalo odločilnega pomena za demilitarizacijo Nemčije, ker bi bila s tem Nemčiji odvzeta možnost, da bi se ponovno dvignila kot napadalna sila. Težišče nemške vojne industrije je v zapadni Nemčiji, predvsem v porurskem industrijskem področju. Zaradi tega je jasno, da predstavlja demilitarizacija zapadne Nemčije odločilen moment za demilitarizacijo celotne Nemčije. Toda gigantske tovarne,

ki so bile ustanovljene predvsem v napadalne namene, kot so to Göringove, Kruppove tovarne, IG Farbenindustrie in druge, ki so bile podlaga trustov, kartelov in drugih industrijskih monopolov, so ostale nedotaknjene v zapadni Nemčiji ali pa bodo samo delno izločene, kar pa obsega pogoj za hitro obnovo njihove prejšnje vojaške moči in pomena. To, kar se dogaja sedaj v zapadnih conah, ko se podjetja združujejo, prav isto se je dogajalo v Nemčiji pod nacističnim režimom, ko so se ta podjetja združevala v monopolistična in olajšala Hitlerjev napad. Ohranitev teh monopolov pa pomeni grožnjo za bodočnost. Jasno je, da se likvidacija vojne industrije in industrijske zmogljivosti v zapadnih conah Nemčije še ni pričela, razen posameznih ukrepov, ki pa so dejansko brez vpliva. Tako je po uradnih podatkih britanskega poveljstva z dne 1. januarja 1947 do sedaj likvidiranih samo 7% tovarn za proizvodnjo tankov, letal, topov in drugih vojskih tovarn v britanski coni, ki so bile zgrajene predvsem za proizvodnjo orožja. Sklicevanje na neko »nevtaralizacijo« vojnih tovarn, kakor je to opaziti v poročilih britanskih, ameriških in francoskih vojaških oblasti, ne more služiti kot opravičilo, da vojne tovarne obstojajo še sedaj kot vojne tovarne.

Organom kontrolnega sveta so bili predloženi do 1. januarja 1946 v razpra-

MOSKOVSKA KONFERENCA JE OSVETLILA VPRAŠANJE »RAZSELJENIH OSEB«

Fašisti in vojni zločinci v anglo-ameriški službi

Pri reševanju nemškega vprašanja sta brez dvoma važna ta dva momenta: denacionalizacija Nemčije in razorožitev. Samo ako se izpolnita ta dva pogoja, bi pomenilo, da je nemška nevarnost odstranjena in da lahko zavzame med evropskimi narodi Nemčija mesto miroljubne države. V Nemčiji je bilo do sedaj že marsikaj storjeno v prid denacionalizaciji in demilitarizaciji, toda na žalost se je to dozdilo v polni meri samo v sovjetski okupacijski coni, medtem ko v zapadnih conah Nemčije vladajo dokaj čudni odnosi.

Na zasedanju zunanjih ministrov v Moskvi je gospod Bevin bil prisiljen pri-

zo seznaniti o 1556 tovarnah v treh zapadnih conah, katerih naprave in industrijske priprave je treba izločiti za reparacije, ker so v zvezi z vojno-industrijsko zmogljivostjo. Toda samo v treh tovarnah je bilo to izvedeno v popolni meri, dočim odvzem naprav v ostalih tovarnah še danes ni končan. Letos januarja so obiskale medzavezniške komisije, ki jih je ustanovil kontrolni svet, da bi ugotovile stopnjo likvidacije vojnih tovarn v vseh conah Nemčije, 30 vojnih tovarn, od katerih se nahaja 9 v sovjetski, po 7 pa v ameriški, britanski in francoski coni. Komisije so ugotovile zadovoljivo stanje v sovjetski okupacijski coni, toda velike pomanjkljivosti pri odpravljanju vojne industrije v zapadnih conah.

Zato ni slučajno sovjetska vlada predlagala Svetu zunanjih ministrov naslednje ukrepe, ki naj jih izvede kontrolni svet. Pohitilo je treba z uničenjem nemškega vojnega materiala in porušenjem vseh vojaških naprav na ozemlju Nemčije, ki so namenjene za vodstvo vojne na suhem, na morju in v zraku. Pri tem je treba določiti, da morajo biti dela končana do konca leta 1949. Sovjetska vlada ima namreč točne podatke, da na primer družba IG Farbenindustrie, ki spada med podjetja, ki bi morala biti uničena, obratuje, ter da vrednost delnic te družbe stalno raste na raznih nemških borzah. V družbi deluje še vedno 11 ravnateljev, ki so ostali na službenih mestih kot za časa Hitlerja. Določbe za demilitarizacijo in denacionalizacijo Nemčije se v zapadnih conah ne izvajajo ali pa počasi in nezadovoljivo. To se lahko sodi tudi po kritiki nekaterih laburističnih poslancev in sindikalnih organizacij v Angliji sami. Celo minister Hynd, čigar skrb je, da vodi angleško politiko v Avstriji, je dejal: »Ni dvoma, da so na nekaterih pomembnih položajih še vedno nacisti.« Na vsak način bosta morali vladi Anglije in Združenih držav Amerike pristopiti k bolj odkritemu delu, kar se tiče uničevanja fašizma in nemške vojne zmogljivosti, če bosta hoteli doprinesiti delež k svetlovnemu miru.

zavezniških narodov, ki so se »borili na strani zaveznikov«. Jasno je, da angleški zunanji minister skuša ublažiti resnico in zato govori v tako zmedenih besedah o pripadnikih raznih zavezniških narodov, toda ne pove bistva, da so ti pripadniki zbežali iz Jugoslavije, Poljske in drugih držav samo zato, ker so se borili proti in ne na strani zaveznikov. Danes Angličji mudijo zatočišče in zaščito v svoji coni Nemčije ravno tem ljudem, ki so v resnici izdajalci in vojni zločinci.

V angleški in ameriški okupacijski coni se oblasti zelo zanimajo in zelo skrbijo za »razseljene« fašiste. Pomočnik ameriškega zunanjega ministra je pred kratkim izjavil, da se v ameriški coni Nemčije nahaja 60 odstotkov beguncev in »razseljenih oseb«, ker mislijo, da se z njimi tukaj bolje postopa, kakor pa v drugih državah. Po podatkih generala Marshalla se v ameriški coni Nemčije in Avstrije vzdržuje okrog 600.000 »razseljenih oseb« in beguncev. Vrhovni komandant angleške okupacijske cone Nemčije pa je izjavil, da se v britanski coni nahaja 270.000 takih oseb.

Angloameriške okupacijske cone so postale na ta način zatočišče vseh možnih evropskih izdajalskih vojskih formacij. Angleške, kakor tudi ameriške vojaške oblasti omogočajo in pomagajo pri ustanavljanju fašističnih edinic, čeprav vedo, da pripadniki teh edinic vršijo propagando proti poedinim zavezniškim državam in vodje teh edinic in njihovi časopisi odkrito pišejo, da se zbira vojska za tretjo vojno in za intervencijo v vzhodni Evropi. Prav tako je angloameriškim oblastem znano, da se razseljene osebe, pripadniki teh formacij, bavijo z ropanjem in ubijanjem po vsej zapadni Nemčiji.

To seveda ni vse. Gospod Bevin trdi na eni strani, da je tem razseljenim osebam dovoljeno vrniti se na svoje domove, če to želijo, a na drugi strani trdi, da v zapadnih conah Nemčije ne obstajajo takšne vojne formacije, ki bi bile v nasprotju s sporazumi med zavezniki. Niti prvo, niti drugo ne ustreza stvarnemu stanju v angloameriških okupacijskih conah Nemčije.

Znano je na primer, da razseljeni fašisti terorizirajo in ubijajo po taboriščih zapadne Nemčije tiste, ki se prijavljajo za povratek domov in da jim pri tem pomagajo celo pripadniki angleških okupacijskih čet. Tako je na primer v taborišču Haste angleški polkovnik, po imenu Seot, odvrčal Jugoslovane od povratka v domovino in s tem hrabil četniške in ustaške zločince v taborišču, da se znašajo nad onimi, ki se hočejo vrniti domov. Zadržanje tega polkovnika ni slučajen, niti edin pojav. Sličnih postopkov je bilo toliko, da se na noben način ne morejo jemati za samovoljno podreina. — Kako zapadne okupacijske oblasti gledajo na problem »razseljenih oseb«, najbolj kaže izjava generala Morgana, nekdanjega šefa UNRRE za Evropo, ki je dejal: »... da se je železna zavesa zgrnila na mnoge »razseljene osebe« iz baltskih dežel, Ukrajine, Jugoslavije in Poljske.« Churchill, Morgan, kakor vsi najnovejši zaščitniki četnikov in ustašev, andersovcev in drugih fašistov kažejo isto težnjo, da se v čim večji meri ohranijo ostanki fašizma in fašisti iz

oni dežel, ki so si ustvarile demokracijo in resnično neodvisnost.

V britanski in ameriški coni Nemčije obstajajo oborožene vojne formacije izdajalcev iz evropskih držav, čeprav je poskušal gospod Bevin to zanikati. Gospod Bevin je tako trdil, da »jugoslovanska kraljevska vojska« pod angleško upravo ne obstoja več, ker so njeni pripadniki postali »razseljene osebe«.

Že 1945. leta je bila z britansko pomočjo in britanskim orožjem formirana v angleški coni Nemčije »jugoslovanska kraljevska vojska« pod komando nekdanjega generala Živkovića, Antića itd. V sestav te vojske so stopili fašisti, vojni zločinci in del bivših jugoslovanskih oficirjev, ki so dobili vojaške legitimacije in ki so bili podvrženi vojaški disciplini in vzgoji.

V angleški okupacijski coni Nemčije obstajajo še danes »jugoslovanske kraljevske« oborožene formacije in druge formacije, sestavljene iz Jugoslovancev pod angleško komando. Sedež enih kot drugih se nahaja v Vestfaliji v taborišču za »razseljene osebe« v Verden. V tem taborišču se jugoslovanski fašisti vežbajo. Lansko leto so nekateri angleški časopisi celo javili, »da jugoslovanska kraljevska vojska vrši manevre v Nemčiji«.

Da bi se zakril obstoj izdajalskih formacij v zapadnih conah Nemčije, so njihovi pripadniki proglašeni za »razseljene osebe«. Ta sprememba naslova predstavlja samo manever, ker so izdajalske formacije še nadalje ostale zaščitene. Oboroženi četniki in drugi sodelavci okupatorja se danes imenujejo »razseljene osebe«. Nosijo angleške in ameriške uniforme s četničnimi kokardami ali z znakom Paveličeve vojske na čelu, bavijo se s črno borzo, ropanjem in razbojništvom.

Angleške vojaške oblasti pa ne dopuščajo samo takšno delo razseljenih oseb in obstoj izdajalskih jugoslovanskih oboroženih formacij, temveč so v svoji coni formirale policijske enidine, v katerih je rekrutirano preko 2000 Jugoslovancev. Odredi te policije so bili osnovani v Hamu, Münstru, Osnabrücku itd. Britanske oblasti celo kažejo namen, da bi pomnožile jugoslovanske policijske odrede v sestavi angleške vojske. Zaradi tega so se pred nedavnim pojavili v taboriščih za razseljene osebe proglasi, v katerih angleške okupacijske oblasti pozivajo Jugoslovane za vstop v britansko policijsko službo. V proglasu piše: »Vsak nekdanji jugoslovanski vojni ujetnik od navadnega vojaka do kape-tana se sprejme v mešano organizacijo civilnih stražarjev.« V eni izmed točk tega poziva piše: »Osebe, ki so že sedaj zaposlene kot oboroženi stražarji pri edinih britanskih vojskih izven ujetniških taborišč ali taborišč za razseljene osebe, se bodo smatrale že za prigašene v smislu tega proglasa. Osebe, ki so sedaj zaposlene kot oboroženi stražarji in ki ne želijo nadaljevati te službe, bodo premeščene v taborišča za razseljene osebe pod slabšimi življenjskimi pogoji in slabšo hrano.«

To so dejstva, pred katerimi klečejo izjave gospoda Bevin.

BORIMO SE ZA IZVEDBO PETLETKE

VSAK NAŠ ČLOVEK MORA ZAČUTITI, DA JE KRVNO ZINTERESIRAN NA ELEKTRIFIKACIJI IN INDUSTRIALIZACIJI NAŠE ZEMLJE TER NA TEHNIČNEM DVIGANJU NAŠEGA POLJEDELSTVA.

E. KARDELJ

Organizacija traktorskega obdelovanja zemlje v vipavski dolini

Z ozirom na to, da je z letošnjo setvijo povsod nastal problem, kako rešiti vprašanje pomanjkanja delovnih sil, se naše oblasti dnevno prizadevajo ustvariti nov način obdelovanja zemlje. V ta namen se ustanavljajo po vsej Primorski napredne traktorske brigade, ki bodo z lahkoto omogočile našemu kmetu hitrejšo in kakovostno neprimerno boljše gojenje prepotrebni rastlin. Ker pa smo zaradi zelo hude zime z delom zelo zaostali, je nujno potrebno, da se že zdaj rešimo ovir, ki bi nas prisilile k še nadaljnjemu zavlačevanju. Zato ne odlašajmo in pristopimo takoj na posvetovanje k našim oblastem. Nepravilno bi bilo, če bi čakali na lepo vreme in šele takrat, ko bi v resnici mogli že delati, začeli s pripravi in popravami plugov, krampov, lopat in drugega poljedelskega orodja. Vendar danes ne bi bilo uspešno, če bi tudi ljudje v dolini pristopali k staremu načinu dela, in to v času, ko ima dolinski kmet najboljše pogoje naprednega obdelovanja.

Za dosego vsega tega pa je nujno potrebno dobiti oni pravi odnos do nalog, ki nam jih zadaja splošni petletni načrt. Samo z načrtnim delom bomo lahko zadostili življenjskim potrebam delovnega ljudstva naše države in tako dobavljali kmetu prepotrebne industrijske izdelke. Za vse to pa se moramo silno prizadevati, da bomo bdelovalno zemljo povečali in dvignili tudi kakovost pridelkov. S takim delom pa bo nam vsem zjamčena ona bodočnost, za katero smo se borili v štiriletni osvobodilni borbi.

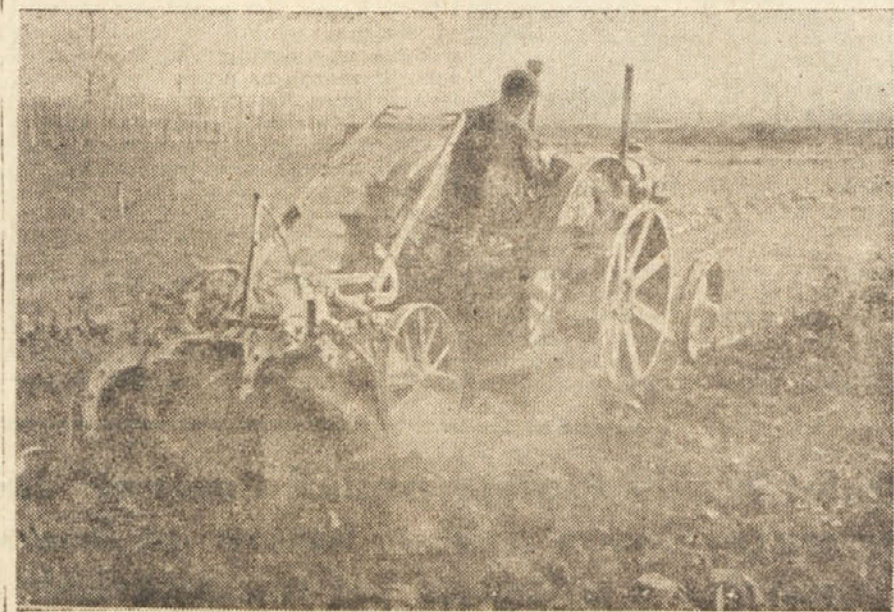
Priznati moramo, da je primorsko ljudstvo dobro razumelo poziv tovariša Tita in se je takoj obvezalo, da bo posejalo sleherni košček plodne zemlje. Obdelovanje samo bo potekalo v tekmovalnem duhu in tako vpeljalo v delo vse zavedne kmetovalce. Zaradi pomanjkanja delovne moči v kmetijstvu, naj premožnejši kmetje pomagajo z vprežno živino onim, ki so revnejšega stanu in živine ne premorejo. V delovne enote naj se združi zlasti mladina, ki ne bo odšla na gradnjo proge Šamac-Sarajevo in tako bomo poskrbeli, da bo vse pravočasno obdelano. Vsa neposejana polja pa bodo z dovoljenjem okrajnih odborov prevzeli v obdelavo okrajni ljudski odbori ali pa državna podjetja, kateri pa bodo morali plačati kmetu ono višino zakupnine, ki jo bo določil okrajni ljudski odbor.

V ta namen je goriški okraj že formiral tri traktorske brigade. Vsaka od teh pa ima začasno tri traktorje. Sedež I. brigade se nahaja v območju krajevnega ljudskega odbora Sempas, pod vodstvom brigadirja Ivana Marušica. Traktorji orjejo od Lok proti Batujem—Selo, na področju 28 ha zemlje. Sedež II. brigade je v Dobravljah in jo vodi brigadir Rudi Kuzman. Njegovi traktorji orjejo na terenu od Batuj—Selo do Ustij—Ajdoščine—Lokovca in to na teritoriju, ki obsega 13 ha. III. brigada pa se nahaja na postaji Vipava in dela pod vodstvom brigadirja Jožefa Žigona, ki orje na terenu od Ajdoščine—Zapuže—Dolenje do Ložic, na področju 65 ha.

Traktorist Čurk Nikolaj orje s traktorjem, ki je zaradi zelo okretne konstrukcije leteč. Njegova naloga je, pomagati po potrebi ostalim brigadam in vsem, ki so preveč oddaljene od traktorskih postaj. Vsi ostali traktorji so težki, razen enega, ki orje drevesnico v Ozeljanu.

Očividno so naši kmetje na podlagi lanskim izkušnjam spoznali, koliko je možno zmanjšati vse napore ravno s pomočjo strojne energije, in da kmetu to neprimerno zmanjša stroške, ki bi jih sicer imel. Imamo namreč primere, da je mnogo kmetov, ki posedujejo konje in drugo vprežno živino, oddalo te za prevoz drugega materiala v času, ko so njihova polja orali traktorji. Ta način je zelo pa-

meten, zato bi bilo nad vse dobro, če bi se v času oranja mobilizirala vsa vprežna živina v dolini in bi jo usmerili tja, kamor traktor ne more. Na ta način bomo v resnici lahko obdelali in posejali najmanjši plodni košček. Dolinski kmetje pa naj v svrhu popolnejše obdelave združijo setveni teren; s tem bi se ustvarili skupni kompleksi, na katerih se bo možnost načrtnega dela naglo stopnjevala, njive posameznikov pa bi si očitno s prikladnimi kolčki. S tem bi pridobili vse one neizkoriščane parcele, ki služijo ločenju posameznih ujev.

Traktor je nesebični prijatelj naših kmetov, ki bo letos pripomogel, da bo vsak košček zemlje obdelan. Traktorske postaje bodo bistveno pripomogle pri izpolnitvi setvenega načrta.

Na žalost pa imamo tudi take primere, ki so vse prej kakor zadovoljivi. Često se dogaja, da morajo brigadirji traktorskih brigad v času setve še tekati po hišah in povpraševati, kdo je za to, da se mu zemljo zorje. Podobno se je zgodilo tudi Ivanu Marušicu, brigadirju I. traktorske brigade, ki je tekal ves dan po vasi v Lokah in povpraševal od hiše do hiše gospodarje, komu naj bi orali traktorji.

Vse to pa pomeni, da vlada po takih krajevnih odborih še vse premalo čuta odgovornosti kmetijskih referentov, med tem ko ljudstvo že zaskrbljeno povprašuje: »Kdaj bomo sejali, ko vedno dežuje?« Torej, čim prej na delo! Kmetijski referenti

vztrajnim in požrtvovalnim delom bomo vse težkoče premagali.

Medtem, ko ljudstvo požrtvovalno gradi, hočejo posamezniki s prikričnim strojem zavirati razvoj poljedelstva.

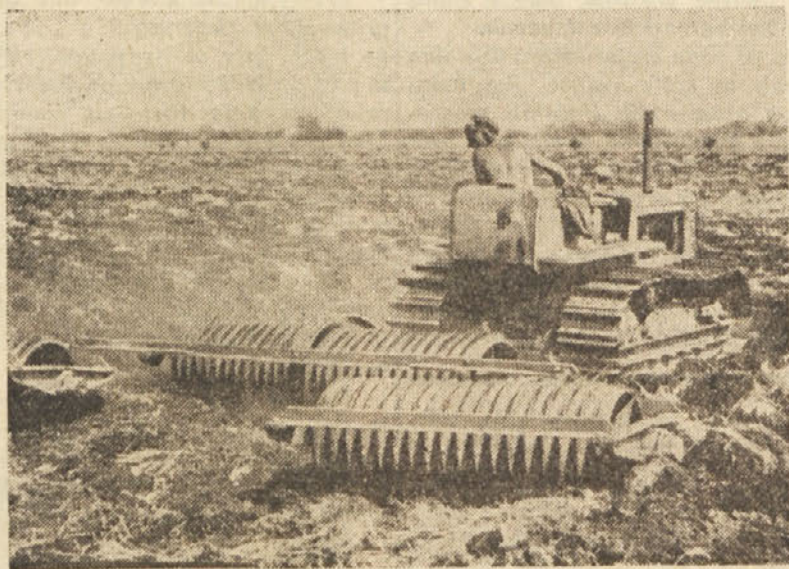
Nemogoče je prezreti v našem okraju dejstvo, da se zraven tolikšnega pomanjkanja strojev in delovnih sil prikrija večje število traktorjev, last privatnikov, ki pa so naši državljan in so zato dolžni pomagati skupnemu delu. Vidi se pa, da ti mogotci raje pustijo, da se traktorji kvarijo po garažah, kakor da bi pomagali pri

delu našemu delovnemu ljudstvu.

Do danes sta namreč prijavila svoje traktorje samo Franc Trošt, ki ga je takoj dal kmečki obdelovalni za drugi in Franc Andlovec iz Vrtovine.

Iz tega je razvidno, da žive tudi pri nas še ljudje, ki čutijo več do osebnih dobičkov kot pa do koristi skupnosti. Drugače bi mogli vsi ti že zdavnaj pristopiti v pomoč našim kmetom. Tako ima na primer Vladimir Dekleva, strojni inženir v Vipavi v posesti dva traktorja, oba v dobrem stanju, ki pa ne bosta več dolgo, ako bosta še nadalje v garaži. Ljudstvo tega uničevanja imovine ne bo dopustilo.

Nekateri se sicer že izgovarjajo, češ da so traktorji neuporabni. Naše

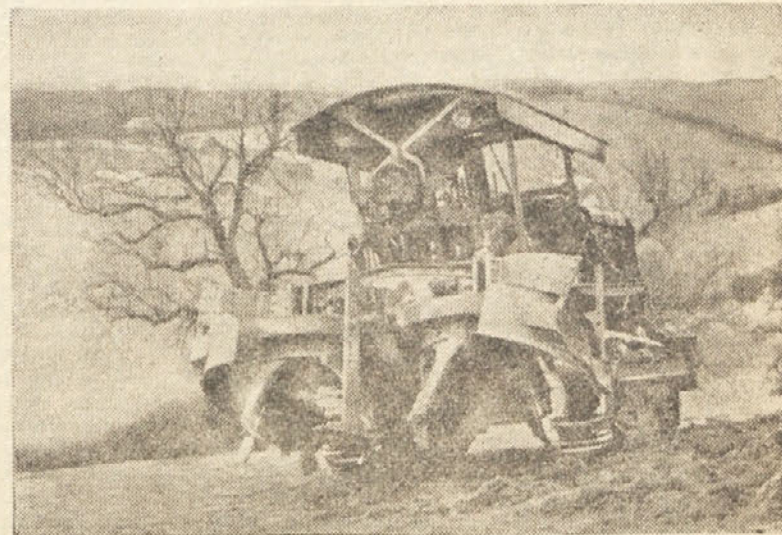
Potem, ko je zemlja preorana in posejana, pride na vrsto strojna brana, ki ima veliko zmogljivost in opravi delo hitro in vestno.

pa so dolžni takoj pripraviti ljudi, da bodo ti brez oklevanja in s prepričanjem pristopali k načrtnemu delu. Vse to je dokaz, da se še vedno niso odpravile nekatere napake, ki često onemogočajo delo, ki ga od nas zahteva čas.

Brigade so že pričele z delom. Škoda, da so zaenkrat še težkoče pri prevozu bencina, kar nam često ovira pravi delovni tempo. »Ustroj« Ajdoščina se sicer zelo prizadeva, da bi se čimprej odpravila tudi ta nepopolnost, vendar je zaenkrat za uresničenje tega še mnogo težkoč, toda z

ljudstvo pa je takoj spoznalo, da je mogoče zelo dobro popraviti tudi pokvarjene traktorje pri »Ustroju« v Ajdoščini. Vse to pa se še do danes ni izvedlo, pa čeprav je goriški okraj že izdal nalog, naj se takoj popravijo vsi privatni traktorji v okraju. Lastnikom teh pa se bo izplačala gotova najemnina, le da bodo traktorji delali pod našim vodstvom.

Na svojem delovnem mestu moraš storiti vse, da bo petletka uresničena!

Gibčni stroj za globoko kopanje mora zamenjati utrudljivo in neracionalno ročno kopanje.

Mladinske brigade odhajajo na progo Šamac-Sarajevo

Kot po vsej Jugoslaviji, tako se tudi na najzahodnejših mejah slovenske zemlje mladina z veliko vnemo pripravlja na odhod na mladinsko progo Šamac-Sarajevo. Celo iz predelov, ki ne bodo priključeni k Jugoslaviji, se je prijavilo že okrog 50 mladincev in mladink. Največ mladine bi rado šlo delat že s prvo brigado, mnogo pa je tudi takih, ki želijo ostati pri gradnji, dokler ne bo stekel po novi progi prvi vlak. Tovarišica Irma Rudolf iz Modreje pri Tolminu, ki je sama s priletnim očetom, je prosila, da bi šla s prvo brigado, ker bi ji kaneje poljsko delo to onemogočilo, da pa hoče na vsak način prispevati svoj delež h gradnji. Prav tako je mladinka Mara Rakušek iz Kobarida, ki se je že lani udeležila prostovoljnega dela pri gradnji mostu na Prestranku in ceste v Nemškem Rutu, zaprosila za odhod med prvimi, ker hoče ostati na prostovoljnem delu do zaključka. Z drugo izmeno bodo odšli tudi vsi gojenici državne kmetijske šole v Tolminu.

V predelih, ki so začasno še v coni A, se je pričel 16. marca teden za naše brigade, ki ima namen, čim bolj opremiti mladinske brigade. Slovesno so pričeli teden zlasti v Brdih. Ta dan so priredili kulturne prireditve, v tednu pa obnavljajo vse stenske časopise, tako da bodo čim več pisali o pomenu proge Šamac-Sarajevo in o opremiti brigad. Parole, kakor »Vsi in vse za opremo mladinskih brigad« »Vse za progo Šamac-Sarajevo«, že sedaj piše mladina po vseh mestih. Sklenili so, da bodo zaključek tedna praznovali čim bolj slovesno. Vse to delo poteka v živahnem tekmovalstvu, ki ga je mladina organizirala po aktivih.

V Idriji se sedaj vrši okrožni fizikalni tečaj za četne fizikalne referente, ki ga obiskuje 12 tovarišev in 30 tovarišic. Štirje najboljši med temi so že odšli v Ljubljano na tečaj za brigadne fizikalne referente. Mladina Idrije je prejela pozdravno pismo tovarišev, ki so

odšli na buldožerni tečaj v Zenici. Sporočajo, da se dobro učijo in da bodo na progi ostali do konca gradnje. Kličejo tudi vse idrijske mladine, naj se v čim večjem številu udeležijo dela.

Pregledi čet za brigade prve izmene so se v vseh okrajih že vršili. Štaba brigad in štabi čet so zbrali že precej materiala in nekaj oblačil za brigadirje. Obe brigadi sta si priskrbeli že tudi precej obsežni knjižnici, ki bosta služili vzgoji mladine na progi. Vsaka brigada bo štela 330 članov, izmed katerih jih bo po 30 iz vsake brigade obiskovalo na progi razne strokovne tečaje. Na tak način bomo dobili nove strokovnjake, ki jih potrebujemo pri izvajanju petletnega plana.

Iz Primorske bodo odšle v prvi izmeni tri brigade, Janka Premrla Vojka, katere komandant je tov. Posega Miro, ki je bil do sedaj član Mestnega odbora mladine v Postojni; Bazoviška, katere komandant bo tov. Tompa Stefan iz Dolenje Lendave, ki je bil tam sekretar okrajnega odbora LMS in je obiskoval tečaj za komandni kader v Borovnici, in Tržiška. V samem času od odhoda teh brigad so nekatere spremembe. Čete Vojkove brigade se bodo zbrale 24. t. m. po okrajih. 25. bo brigadna konferenca v Postojni in 26. ob 19.40 bo brigada odšla na progo. Čete bazoviške brigade se bodo zbrale po okrajih 27. t. m., brigada bo imela zbor v Postojni 28. odhod pa bo 29. ob 19.20. Tržiška brigada iz cone A pa se bo zbrala 28. t. m. v Divači, od koder se bo odpeljala z vlakom 29. t. m. ob 18.12.

Bazoviška in Tržiška brigada bosta odšli na VII. sekcijo Zenica, Vojkova pa na III. sekcijo Dobje. Važno je, da bodo vse pošiljke graditeljem proge pravilno naslovljene. Poleg imena je treba točno označiti brigado, številko odseka ter številko in sedež sekcijske pošte.

Odhod prvih brigad na mladinsko progo je praznik ne le za našo mladino, ampak za vse ljudstvo. Zato naj se slovo brigad res dobro pripravi.

ŠAMAC — SARAJEVO

Bliza se 1. april, ko bodo krenile prve brigade na progo Šamac-Sarajevo. Ta dan mora biti in bo za mladino vse Jugoslavije velik praznik. Za to veličastno delo pa se moramo dobro pripraviti, ker ga je poleg Sovjetske zveze zmožna pripraviti samo mladina Jugoslavije, pod modrim vodstvom maršala Tita. Ne bi smelo biti mladince ali mladink, ki ne bi napravili šole na mladinski progi, kjer naj bi se spoznal s kolektivnostjo in tovarištvom. Mladinci se bodo spoznali z osnovo predvojaške izobrazbe, da bodo ob prihodu v vojsko že seznanjeni z delom. Na progi pa bo vladala tudi najstrožja disciplina, kar je predpogoj za vsakega mladince ali mladinko.

Tisti pa, ki bi se lahko udeležili dela na tej progi in ki se ga noče, ni in ne more biti Titov mladinec. Mi moramo dokazati, da smo Titova mladina in da smo v celoti sprejeli in razumeli Titovo poslanico in petletni gospodarski plan.

Delati moramo neumorno, da bomo lahko že čez nekaj let rekli: »Naša porušena domovina je obnovljena, izvedena

je industrializacija in elektrifikacija! — In šele takrat bo zavladalo pravo blagostanje za vse naše ljudstvo.

Dokler je obnova, pa kličem vsem — mladina nima odmora.

Kovač Pepca, Postojna.

PROSVETNI DELAVCI ZA BRIGADIRJE

V dnech, ko smo mobilizirali vse sile za uspešnejšo izvedbo petletnega gospodarskega načrta, ko se vsepovsod zbira potrebno za opremo delovnih brigad, ki se bodo napotile na veliko častno delo graditve proge Šamac-Sarajevo, so tudi člani sindikalne podružnice prosvetnih delavcev Herpelje-Kozina sklenili, da bodo prispevali svoj delež k temu velikemu delu.

V tednu delovnih brigad je naša podružnica prispevala 3500 lir.

Tudi nadalje ne bomo štedili svojih moči, ker vemo, da je od naše požrtvovalnosti odvisno, kdaj si bomo ustvarili blagostanje in socialistično državo.

Vida B.

Nekatere pomanjkljivosti v delovanju Okrajnega gospodarskega odseka za Goriško

Pred nami je brez dvoma težak boj za uresničitev petletnega načrta. Naši delovni ljudje stopajo v ta boj pogumno, ker vedo, da jih vodi njihova Komunistična partija in Osvobodilna fronta in da imajo v svojih rokah ljudsko oblast, ki jim je jamstvo, da bodo v svojih delovnih naporih uspeli. Vse to pa še ni dovolj. Tudi ni dovolj, če imamo pred oči samo težave, ki jih bomo morali premagovati zaradi zaostalosti proizvodnih sil v naši državi; ni dovolj, če imamo pred oči samo tiste ljudi, ki bi nam radi zavestno škodovali pri našem ustvarjalnem delu, ampak moramo do slednjega kritično ocenjevati tudi naše delo, se pri njem učiti in nenehno odpravljati napake, ki jih delamo. Če ne bi z bistrim ošesom pazili na naše delo, bi naši sovražniki pod krinko napak, lahko vršili zavestno protiljudsko sabotažo. Tudi proti temu se moramo boriti.

Že takoj v početku delovanja novega oblastvenega aparata na Goriškem, moramo opozoriti na nekaj napak, ki se kažejo v delu gospodarskega odseka, zato da ne bi napake motile razvoje njegovega uspešnega ustvarjalnega dela.

Osnovna stvar v delu ljudske oblasti je živ kontakt med posrednimi organi in množicami; takega kontakta manjka gospodarskemu odseku na Goriškem, ker so se posredni tovariši v Odseku omejili na to, da so svojim gospodarskim referentom pri KLO pošiljali samo pisana navodila. Tako n. pr. referent za prehrano ne ve, kakšen je postopek in koliko časa traja, da ljudje dobe živilske nakaznice v krajih. Na ta način referent za prehrano ne more poznati zmogljivosti krajevnih referentov in jim zato tudi ne more pomagati. Iz tega nujno sledi, da bodo morali tovariši sklicevati posvetovalna z vaškimi referenti in jih tudi obiskovati na terenu ter s tem v celoti zajamčiti sprevedbo nalog, ki jih imajo organi naše ljudske oblasti.

Prav tako ni upravičeno, da po tolikem času po osvoboditvi razdeljujejo racionirano blago privatniki brez trgovskih koncesij, kar predstavlja samo zaviranje pri postavljanju združnih poslovalnic in krajevnih trgovskih podjetij. Tak primeri so na primer v Oseku, v Gojačah, Pušalah itd.

Prav tako je napačen kriterij za delitev manufakturnega blaga, ker je na pravih neizpolnjenosti, šablonsko. — Za osnovno merilo je služilo tovarišem pri izdelavi razdelilnika število prebivalstva. Pri tem niso upoštevali, da so pri prejšnjih delitvah blaga slednje pokupili močno naseljeni centri, kjer se je delitev vršila in da iz marsikaterega oddaljenega kraja ljudje niso prišli na vrsto. To dejstvo bi morali upoštevati. Prav tako pa nam mora biti znano, da so gorski predeli med drugim tudi bolj prizadeti in da je treba to stvar, dokler se rane vojne ne zacelijo v celoti, upoštevati.

Poglavje o menzah

Družbena prehrana je bila v vseh predelih Slovenije pred vojno slabo razvita. V tujko prometnih krajih smo sicer imeli nekaj hotelov in restavracij, ki so petičnim tujcem lahko nudili tudi kvaliteto hrano, masovni prehrani delovnih slojev pa so služile samo redke uradniške menze in slabe gostilne, delavcem pa so največ nosile v tovarno hrano njih žene in hčere v cajnah. Ta hrana iz cajnic, ki je bila po navadi zavžita že mrzla, seveda ni odgovarjala niti okusu, niti higienskim zahtevam. Gostilen pa na slovenski zemlji ni manjkalo. Vendar te gostilne v glavnem niso služile masovni prehrani, temveč so bolj vzpodbujale pijančevanje in če se je v njih kuhalo, te kuhinje, ne moremo označiti za kulturno. Od Maribora pa do Divače je bil jedilni list povsod isti in vse dni enak: juha, govedina, dušen krompir in solata, morda za izbiro še pečenka ali kranjska klobasa. Ta enoličnost je učinkovala skoraj barbarsko.

Časi cajnic so minili. Tovarniške in sindikalne menze, krajevne gostilne, državne restavracije in kavarnasteje iz dneva v dan. Danes je na kolektivno prehrano navezano gotovo desetkrat toliko ljudi kot pred vojno. Kjer se ni menz, krajevnih gostilen in podobnega, kaže, da v tistih krajih šepajo uprave podjetij, kaže na slabo delovanje sindikalnih podružnic, kaže, da so krajevni ljudski odbori premalo podjetni.

Družbena prehrana pridobiva na pomenu in ta pomembnost se bo z izvajanjem naših gospodarskih načrtov še stopnjevala. Že danes niso redke družine, v katerih so vsi delovni člani zaposleni v produkciji ali upravi, kjer ni odraslega člana, ki bi se lahko bavil doma z gospodinjstvom. Toda nove tovarne bodo še rastle, naraščala bo zaposlenost žensk, potrebovala jih bo razširjena produkcija. Dvigajoči se materialni in kulturni standard žene pa po drugi strani tudi zahteva, da se žena vsaj do neke mere osvobodí morečega gospodinjškega dela, da si prihrani nekaj časa za čitanje strokovnih in umetniških knjig, za posejanje gledališča in kinematografa, za posejanje predavanj in tečajev itd. Povečana zaposlenost žena v naraščajoči produkciji in rastoči kulturni nivo prebivalstva bosta tedaj vedno bolj dvigala obisk menz, restavracij in gostilen.

Razvoj družbene prehrane pa je odvisen predvsem od kvalitete jedil, ki jih nudijo menze, restavracije in gostilne in od njih izbora. Delavec in intelektualci zahtevata jedila, ki od-

Tovariši iz gospodarskega odseka tudi niso pristopili k zbujanju drobne iniciative. Tako na primer manjka v gotovih predelih na trgu predmetov proste prodaje in je ta odvisna le od predmetov, ki jih ima blagovna centrala.

Tudi s kmečkimi producenti bodo morali tovariši iz gospodarskega odseka navezati več stikov. Tako n. pr. v pogledu organizacije odkupa mleka, ki je sedaj izvršena tako slabo, da Ajdovščina, ki zaposluje nekaj sto delavcev, na trgu nima mleka. Na takih posvetovalnih bi bilo tudi treba organizirati skupno z zadrugo in krajevnimi gospodarskimi referenti odkup vina, ki ga imajo vipavski kmetje še na prodaj.

Predvsem je treba imeti jasno pred oči, da ljudska oblast ne sme poslovati samo administrativno, v pisarnah, ampak da mora predvsem čutiti delo ljudskih množic. To predvsem velja za gospodarske odseke, ki morajo med drugim tudi vnašati novega duha med ljudi. S tem pa ni rečeno, da ne smemo imeti dobro urejene administracije, statistike itd., ampak prav nasprotno, pisarje je treba imeti odlično urejeno, toda biti mora pisarna zaradi ljudi in ne ljudje zaradi pisarne.

Napake, ki jih še vrši gospodarski odsek za Goriško, je treba nemudoma odpraviti. Tovariši jih bodo brez dvoma lahko odpravili, če bodo stopili v tesnejši stik s svojimi krajevnimi referenti, ker jim bodo v takem primeru tovariši iz krajevnih odborov reševali njihove naloge pravilno in ne bo treba, da se okrajni odbor ukvarja s stvarmi, ki jih mora rešiti krajevni odbor. Skrbeti je treba za vzgojo krajevnih funkcionarjev, skrbeti je treba za to, da postanejo samostojni in potem bo gospodarski odsek v okraju razbremenjen mnogih drobnarij, ki jih mora sicer sam reševati in v katerih se potem izgublja tako, da mu zamigne perspektiva njegovega dela. — Največja nevarnost je, če se zadovoljimo s pošiljanjem okrožnic, prav tako je nevarno, če rešujemo probleme šablonsko, naravnost neodustljivo pa je, da gledamo z nezaupanjem na naše krajevne kadre. Tako napako je napravil eden izmed referentov, ki je poslal okrožnico iz nezaupanja do funkcionarjev v krajevnih odborih množičnim organizacijam na terenu. Tako pa je prišla spet direktiva v roke tistemu tovarišu, ki bi jo sicer dobil po oblastni liniji in jo je tudi dobro izpolnil. To se pravi, da ni bilo nezaupanje upravičeno.

Na te in podobne napake moramo kritično resno pogledati, če hočemo, da se bomo praktično res vključili v izvajanje petletnega načrta in če hočemo, da bo naša ljudska oblast našo orodje v tem boju. To moramo izvršiti, to je pač naša osnovna naloga, zato moramo z vso resnostjo odpravljati napake v našem delu.

govarjajo njih okusu, ki ne smejo po svoji kvaliteti biti izpod, temveč iz nad nivoja jedil pripravljanih doma. Ta zahteva je docela upravičena, kajti samo tako je mogoče zagotoviti zmago družbeni prehrani nad domačo in osvoboditi tisoče žena morečega gospodinjškega dela in sprostiti delovne sile za povečano produkcijo.

Ali pa naše dosedanje menze odgovarjajo tem zahtevam?

Se dolgo ne. I menze i novo osnovane krajevne gostilne i državne restavracije so podedovale nemogoči jedilnik in zanemarjeno kulturo slovenskih predvojnih gostilen. Hrana je večidel slabo pripravljena, jedilni list iz dneva v dan isti, zelenjave skoraj ne vsebuje, kuharsko in postrežno osebje je neizveščano, nepretno, pogosto tudi neljubezno, kar je posledica slabe strokovne usposobljenosti in nepravilnega načina plačevanja, kuhinjska oprema je neprimerna, čisto ta in kultura lokalov, opreme in pribora pomanjkljiva. Menze so največkrat tudi prevelike. V kuhinji, ki ima opremo primerno za pripravo 20 do 30 kosil, se pripravlja hrana za 80 do 100 oseb, okusnost jedil pa seveda zaradi tega trpi.

Temu stanju v naših menzah bo potreba energično napraviti konec. Res je, da zaradi omejitev v prehrani, ki nam jih nalaga vojno stanje, danes ni mogoče nuditi vsega, vendar je slabo spričevalo za ekonomia in sindikalno podružnico, ako se menza omeji na kuhanje jedil iz živil, ki jih daje racionirana prehrana in nje razdelilna organizacija. Vsaka menza je dneš podjetje zase, po podjetnosti svojega ekonomia si zna, ali pa tudi ne zna poiskati lokalne vires in priboljšek, režija za vzdrževanje teh ekonomatov pa je zelo visoka, kontrola pomanjkljiva.

Za odpravo teh nedostatkov v menzah, restavracijah in gostilnah je potrebno, da se ustvarijo oskrbne baze za menze itd. v okviru upravnih gostinskih podjetij ki bodo lahko i strokovno i ekonomsko nadzirale poslovanje menz. Potrebno je nadalje mobilizirati vse lokalne vires, zlasti glede oskrbe z zelenjavo, jajci itd., sklepati pogodbe za daljšo dobo vnaprej z zadrugami v okolišu menz, pričeti s kolektivno obdelavo tovarniških vrtičev in podobno.

Za razvoj družbene prehrane je važno razvojanje kadrov. Dobiti bo treba spretnejše in bolj kulturne kuharje, sposobnejše postrežne osebe. Zato je potrebna organizacija tečajev, studij jedilnikov, receptov za masovno kuhanje. Potrebna je končno sodobnejša oprema kuhinj in gostinskih

Proti izkoriščanju in nepravilnostim se bomo dosledno borili

V pretekli številki »Primorske Borbe«, dne 15. 3. 1947 smo objavili oziroma prikazali, kako Kopal Jožef, brivec in frizer iz Ajdovščine, Titov trg št. 9, izkorišča svoje učenke. Mojster se je čutil nekoliko prizadet ter se takoj pritožil na odseku za delo. Zavedal se ni, dokler mu ni bilo pojasnjeno, da so učenke izkoriščane. Obnašal se je nečloveško ter izražal take besede, ki niso dostojne človeški družbi ter učenke nazival z »mulami«. Da bo mojster Kopal Jože točno informiran, ker je zahteval, da objavljeni članek prekliče, dodajamo še sledeče:

Ker mojster misli, da mi podajamo netočne podatke, hočemo navesti samo en primer, ker se toži, da imamo malo zaslužka. Recimo in pišimo v preteklem tednu od 11. 3. do 16. 3. do polne samo s trajnimi ondulacijami znašal njegov bruto zaslužek 18.800 lir brez ostalih manjših del v obratu. Poudarjati moramo, da jih ni on zaslužil, pač pa učenke, ki samostojno izvršujeta obrt. Učenkam pa je dal skromno plačo, recimo in pišimo eni 500 lir, drugi pa 900 lir. To ni niti pol dnevnega zaslužka, ki sta ga učenke doprinesli mojstru. Če bi delodajalec dal svojim učenkam enodnevnih zaslužek, ker sami izvršujeta frizersko delo, ne bi dal nič od svojega in učenki bi tudi bili sorazmerno plačani za svoje delo. To naj bo Kopal Jožefu za preklcik, ki ga je zahteval od odseka za delo pri okrajnem ljudskem odboru za Goriško. Poleg tega naj davčna komisija zadevo pravilno preuči in ga sorazmerno obdavi.

Ob priliki pregleda mizarske delavnice Gradbenega podjetja »Primorje« v Selu je bilo ugotovljeno, da je delavnica bila od strani uprave redkokdaj obiskana in ko je bila, le površno. Ker delavci delajo pod takimi pogoji, da je slepemu človeku jasno, ko bi si samo, strojni oddelek ogledal, v kako slabem stanju se nahaja. Če bi uprava v samem začetku z malimi stroški nekoliko izboljšala, bi v par mesecih produkcijo zvišali in stroške krili. Delavstvo ima vso dobro voljo do dela, od strani

uprave pa ni imelo nobenih nasvetov, kakor tudi malo pomoči. Sindikalna podružnica je predlagala najboljše delavce, da bi se plače nekoliko zvišale in vsaj redno izplačevale. Medtem pa se uprava za vse te predloge ni niti od daleč zmenila in ničesar ukrenila. Iz tega je razvidno, da je bilo delavstvo osamljeno ter prepričano samemu sebi. Delavstvo, zavedajoč se svoje sindikalne organizacije, je redno plačevalo svoje prispevke, zgodilo pa se je v preteklem letu, da so izročili članarino enemu tovarišu uprave, da jo izroči za to odgovornemu članu. Delavstvo je zahtevalo večkrat pojasnila, oz. da se razčisti, kam je bil denar odvoden. Kljub vsem prošnjam in zahtevam, se ta zadeva nadaljuje in delavstvo še danes ni na jasnem, kam so šli končno ti prispevki. Uprava je reševala vsa vprašanja na birokratski način, to je razvidno iz tega, ko je en tovariš delal 2 meseca in pol pri gradnji bolnišnice v Senožečah in za ves ta čas ni prejel družinske doklade, čeprav je bil socialno zavarovan. Prizadeti tovariši, demobiliziran borec iz JA je zamudil sam 2 in pol dneva in se pritožil pri upravi podjetja v Vipavi, da bi mu izposlovali prejem družinske doklade. Rečeni tovariši ni bil uslišan ter dobil za odgovor, da so vse prijave pri PZSZ v Kopru. Tovariš je zgubil en ves dan brez rešitve njegovega vprašanja tako, da bi mu ne preostajalo drugega, nego iti sam na PZSZ v Koper. Ker je delavec odvisen od svojega zaslužka in mu finančna sredstva niso dovoljevala, je krivično popustil zadevo na svojo škodo. Poleg tega je jasno, da uprava podjetja ni reševala vprašanja delavstva spozumno s sindikalno organizacijo, ker se tudi nagrade niso pravilno delile. Iz vsega tega je popolnoma razvidno, da sama uprava podjetja ni imela pravih odnosov do zavednih delavcev, ki se zavedajo svojih nalog za čimprejšnjo obnovo naše porušene domovine.

S preimenovanjem Pokrajinskega podjetja »Primorje« v Republiško gradbeno podjetje »Primorje, je po-

stavljen en član od strani uprave, ki odgovarja za mizarska dela, pa je zdaj že vidno več uspehov in zanimanja. Dolžnost uprave podjetja je, da se vse dosedanje napake odpravijo ter da delavstvu nudi tisto kar mu pripada.

Parna žaga Brata Lutman v Vipavi je nehala z obratovanjem dne 12. 3. 1947 ter z istim dnem brez odpovedi odpustila delavstvo. Po ugotovitvah je bilo razvidno, da ležaji parnega stroja so bili izrabljeni in obrat je ostal brez potrebnih surovin. Ker so bili ležaji izrabljeni v preteklem mesecu in uprava je to dobro vedela, je bila njena dolžnost, da bi v tem času si že preskrbeli druge in omogočila nadaljnjo obratovanje. Ker Bratje Lutman imajo svoje prevozno sredstvo, bi si lahko pravočasno preskrbeli surovine, na tem nosi krivdo malomarnost in premalo zanimanja od strani uprave. Delovodja Rovar Alojz, ki je tam zaposlen že 9 let, je popolnoma naklonjen delodajalcu in s tem v zvezi opravičuje delodajalca kot pravičnega in poštenega ter da to ni krivda uprave. Zaveda pa se ne, da bi kot delovodja in predsednik sindikalne podružnice moral ščititi interese delavstva, ampak naseda in ščiti delodajalca. Delavstvu se pred prekinitvijo ni predhodno po Uredbi o odpovedi delavcev in nameščencev, odpovedalo, temveč se je delovodja izgovarjal, da delavstvo je že samo vedelo, da se bo prekinilo obratovanje in je s tem šel preko odredb, ki jih je izdala inspekcija dela.

Pri običnem zboru sindikalne podružnice delavstvo ni razumelo pravičnega smisla sindikalne organizacije ter postavilo takega kandidata za predsednika sindikalne podružnice, ki ne ščiti interesov delavstva, temveč naseda in v večji meri zastopa delodajalca. Dolžnost delavcev je, da iz svoje srede izvolijo res dobrega predsednika sindikalne podružnice, ki jih bo pravilno zastopal in ščitil pred vsakim izkoriščanjem.

Ljudska oblast stremi za tem, da se našega delavca, novatorja, ustvarjalca boljše bodočnosti, zaščiti in mu nudi ugodnosti, ki mu pripadajo. Proti vsem kršiteljem osnovnih pravic delovnega človeka se bo odslej naprej tudi po zakonu uvedel kazenski postopek.

Bralni krožki morajo postati osnovne enote našega ljudsko-izobraževalnega dela, v katerih se bodo seznanjale delovne množice z nalogami pri uresničevanju petletnega plana

Pri našem ljudsko-izobraževalnem delu si moramo biti v celoti na jasnem o vlogi bralnih krožkov. Bralni krožki so aktivni ljudsko-izobraževalnega dela, ki imajo nalogo širiti obzorje splošnega znanja med našimi množicami in na ta način dvigati njihovo delovno sposobnost, ki mora rasti iz jačane delovne zavesti. Bralni krožki so torej ena izmed temeljnih oblik ljudsko-prosvetnega dela in morajo torej biti voditelji oziroma inštruktorji teh krožkov zastopani v prosvetnih svetih.

Naša Osvobodilna fronta gradi na te krožke in računa z njihovo revolucionarno funkcijo pri delu med množicami. Bralni krožki torej niso nekaj, kar bi bilo lahko odrgneno dnevni problem naših delovnih ljudi, ki se že zavestno vključujejo v izvajanje petletnega načrta, ampak morajo postati prav orodje teh ljudi v boju za zmago dela. Zato morajo postati bralni krožki delovna oblika naše ljudske prosvete, tako v sindikatih kot na vasi in ustanovah.

Da pa bodo bralni krožki dostojno reševali te svoje naloge, jim mora celoten aktiv naših ljudskih prosvetarjev s prosvetnimi sveti in v njih vključenimi sindikalnimi prosvetnimi komisijami ter prosvetnimi družinami ostalih množičnih organizacij posvetiti polno pažnjo. Glavna in osnovna naloga je razbiti ožino bralnih krožkov. V bralne krožke je treba pripeljati vse delavne ljudi. Bralni krožki

so stvar delavnih množic. Jasno je, da je treba tem ljudem, ki bodo prišli na bralne krožke, na teh krožkih nuditi to, kar od slednjih pričakujejo in kar so jim krožki dolžni nuditi.

Predpogoj za to, da bodo bralni krožki sposobni izvrševati svojo nalogo, je stalnost organizacijske oblike, to se pravi: bralni krožki ne smejo biti slučajni. Vsak bralni krožek mora imeti torej določeno grupo, ki pa mora stremeti za tem, da vedno znova vključuje nove ljudi. Nadalje morajo imeti bralni krožki svojega stalnega inštruktorja, stalne bralne sestanke in tudi študijske programe.

Na bralnih krožkih je treba predelovati aktualne knjige in članke. Naši delovni ljudje naj se spoznavajo z uspehi sovjetskih ljudi, naj se spoznavajo z napore delovnih množic po drugih predelih Jugoslavije in naj bodo vedno na tekočem glede vseh smernic, ki nam jih dajejo naši politični ali oblastveni voditelji.

Bralni krožki morajo biti dobro pripravljani. Organizirati jih je treba po hišah, kjer se ljudje radi zbirajo in po delu tudi v tovarnah. Večeri morajo biti nepriljubljeni in zanimivi. Ljudje naj sami odločajo, kaj bi radi študirali od aktualnih knjig, ker bodo sami najbolje vedeli, kateri problemi iz današnjega ekonomskega boja jim niso v celoti jasni. Inštruktor pa mora biti sposoben izbrati snov, ki jo potem na bralnem krožku predelujejo in ki da dovolj temeljit odgovor na nejasnosti.

Poleg čitanja literature, pa naj se ljudje na bralnih krožkih pogovorijo tudi o svojih delavnih izkušnjah, ki so jih dosegli v današnjih naporih za socializacijo našega dela. Delavec,

udarnik ali novotar, naj na primer po domače razloži, na kakšen način je izboljšal način dela pri svojem stroju oziroma kako je izboljšal stroj, kmetje naj spet govorijo, kakšno pomoč jim nudi stroj pri kmečkih delih. Student-ska mladina naj na bralnih krožkih predvsem obdeluje težje snovi iz svojega učnega programa.

To je nekaj navodil, ki nam jih je pokazala dosedanja izkušnja dela v bralnih krožkih. Kjer so znali prosvetni sveti pravilno razumeti svoje naloge v zvezi z organiziranjem bralnih krožkov, tam krožki odlično napredujejo in ljudje z velikim veseljem prihajajo nanje. Jasno je, da morajo postati taki vsi naši krožki in da je to torej delovna naloga vseh naših prosvetnih svetov. V kratkem morajo vsi naši bralni krožki, ki jih imamo nekaj sto na področju prosvetnih svetov, postati osnovna enota našega ljudsko izobraževalnega dela. Naši prosvetarji, delavci, kmetje, žene in mladina morajo posvetiti vso svojo pažnjo pravilni organizaciji bralnih krožkov. Merilo za vrednost bralnih krožkov je samo eno: bralni krožek je dober, če se ga ljudje radi udeležujejo. Tak bralni krožek je edino sposoben prinesiti našim delovnim množicam duhovno preobrazbo, ki je predpogoj za to, da bodo ljudje z vso patriotičnostjo, s polno zavestjo, s premagovanjem vseh težav darovali vse svoje fizične in umske sposobnosti graditvi naše domovine delavnih ljudi — Titove Jugoslavije. Ljudje morajo vedeti, da je pot, po kateri gremo, edina pot v naš srečnejši jutrišnji dan, za katerega se bije delavno ljudstvo Jugoslavije z vsemi svojimi silami.

PIONIRJI IZ ŠTIJAKA

Pri proslavi praznika žena so nastopili tudi naši pionirčki. Deklamirali in recitali so neustrašeno. Navzoči, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, so jim navdušeno odobraval in ploskali. Za kratek, pa lep nastop sta jih pripravljali dve mladinki iz Štjaka. Sedaj jih pripravljata na novo večjo prireditve, ki bo po Veliki noči. Pri nekaterih vlogah jim bo pomagala mladina.

Naši pionirji hočejo s čistim dobičkom na izlet, da bodo spoznali našo lepo domovino.

Pa še drugič kaj več! Zdravol es.

MLADINA IZ MATENJE VASI JE GOSTOVALA

V nedeljo 16. marca je v Postojni nastopila mladina iz Matenje vasi s tri-dejanko »Zelena vrhica« in šaloigro »Gospod Lisjak«. Hvale vredna je mladina že zaradi tega, ker je naštedirala to precej težko delo sama. Mnogi so nastopali prvič ali drugič na odru. Moramo jim priznati, da so nastopali samozavestno. Svoji vlogi sta zelo dobro izvedla Koritnik in Torbar.

Pokazale so se tudi hibe, ki jih bo mladina z dobro voljo in vztrajnostjo odpravila. — Le pogumno naprej! L. A.

Nadaljevanje s 5. strani.

Maksim Gorki

In glejte, mi, ki ustvarjamo drugo naravo, smo postali zdaj, ko je delavski razred v sovjetski socialistični republiki prevzel oblast, ko je vzel v svoje roke sredstva za proizvodnjo, popolni gospodarji dežele.

Delavski razred, ki je znal izvajati toliko zmag, bo zdaj brez vsakega dvoma znal urediti tisto idealno, pravično, lepo življenje, ki ga je že zdavnaj zaslužil, do katerega ima pravico.

Glejte, tovariši, to so misli, to je tista sila, ki me je vse življenje držala na nogah. Držala me je, me drži in me bo držala do konca mojih dni. Leta 1928.

Vem, kaj je delo: to je vir vse radosti, vsega najboljšega na svetu. In nikoli v vsej zgodovini človeštva, nikoli se človeški razum in volja nista dvignila tako visoko, kakor zdaj pri nas.

Vernjmo, da bo roka, ki je naredila vse to, kar sem videl, gradila tudi v bodoče. Če pa bi kdo poizkusil zaustaviti to roko, se bo stisnila v pest, ki bo razbila vse, kar ji bo stopilo na pot. Leta 1928.

Mislím, da še nikoli na svetu, v vsej zgodovini delo ni tako jasno in prepričevalno kazalo svoje pravične sile, ki je preoblikovala ljudi in življenje, kakor kaže to silo v naših dneh, pri nas, v državi delavcev in kmetov. Leta 1930.

Sleheri človek mora opravljati svoje delo po svojih sposobnostih z vso energijo, kar je ima, najboljši izmed vseh posebnosti dobro vedo to in njihovo delovno herojstvo služi za zgled vsemu delovnemu ljudstvu Zveze Sovjetov, služi za zgled tudi meni. Čas nam je dragocen, niti minute ne smemo zapraviti. Leta 1931.

V petletki ne gradimo samo gigant-skih tvornic, temveč ustvarjamo tudi lokalne energije. Stotine takih novih ljudi že stoje pri nas na odgovornih bojnih položajih poleg starih borcev delavskega razreda, ki so se pol življenja učili delati v ilegali, po ječah, v izgnanstvu, na prisilnem delu. Literati in kritiki bi ne smeli pozabljati, da žive pred očmi in v krogu takih ljudi, da gredo tisoč njih v literaturo in tisk kot na bojne sektorje kulturne revolucije. Leta 1931.

Z globokim spoštovanjem, z navdušenjem pozdravljam graditelje Dnjeprostroja. Prisrčno pozdravljam proletariát, gospodarja Zveze Sovjetov, z novo zmagó.

Ko se je porodila ideja Dnjeprostroja, so se nergati, skeptiki in sovražniki proletariata posmehovali in tolažili drug drugega: »Niš ne bodo opravili boljševiki. Sile Dnjepra ne bodo ukrotili.« Pa so jo ukrotili. Šlo je. Dnjepr je premagal in odselej bo ubogljivo služil razvoju socialistične graditve.

V čem je smisel zmagó, poleg njenega industrijskega pomena za našo deželo? Velikanska množina energije deróce reke je odkrvala brezplodno in morje, kjer je že tako dovolj vode. Razumno vodeno delo ljudi je organiziralo to energijo in jo prisililo, da plodonosno služi obogatitvi naše dežele. Obenem s tem je proletariát Zveze Sovjetov dokazal sebi, da ni ovira, ki bi je ne mogel premagati, da ni cilja, ki bi ga ne mogel doseči.

Vedno težje naloge v graditvi gospodarstva si postavlja tisti del delavcev in kmetov, ki je organiziran v Boljševiški partiji, ki je v njej posebej razum 160 milijonske množice prebivalstva in ki jo vodi od zmagó do zmagó. Leta 1932.

Kaj je agitka?

Agitka je delavstvu lasten in njegovemu delu soroden kulturno prosvetni in politični prijem. V podjetju kjer delajo se ob koncu delovnika ali ob izmenjavi posveti 15–20 minut kratkega nagovora enega izmed delavcev, nakar sledi še nekaj pevskih ali recitacijskih ločkov. Vse tvori neprisiljeno celoto, delavcem sorodne in njim lastne vsebine, pri kateri se obogatijo z zdravim kulturno mislijo, nagovor pa jim tolaži svetovna dogajanja, zunanje in notranje politične prilike države, dogajanja v podjetju samem, novice, pohvale, izboljšave, pomanjkljivosti.

Vedeti je treba, da se življenje delavcev razvija pod svojimi pogoji. Pri svojem delu so tesno povezani med seboj, predstavljajo skupnost, ki ima skupne interese. Med seboj se dobro spoznajo, med njimi je razvit čut odgovornosti in povezanosti, delovni kolektiv predstavlja celoto, ki se da primerjati reki, kjer ima vsak del isto pot in isti cilj. Tovarna, podjetje ali obrat jim pomeni drugi dom, stroji, ki jih upravljajo delavske roke, so njih zaščitniki in prijatelji, ker drugače v državi delovnih ljudi biti ne more. Stroji predstavljajo delovne prijatelje našega delavstva, od

MLADINA, PRIJAVI SE ZA GRADNJO PROGE ŠAMAC—SARAJEVO!

katerih zavisi množina proizvodnje in od te spet blagostanje ne samo delavstva temveč vseh delovnih ljudi naše republike. Imamo vrsto primerov, vse tovarne, podjetja, rudniki dosegaajo in že presegaajo nekdanjo stopnjo proizvodnje, ker je delavstvo dobilo drug odnos do podjetij, v svojem delovnem centru se čuti doma in ga smatra kot svojega, občeljskega.

Poleg vsega tega, poleg vseh odlik našega delavstva, delovnega junaštva, nesebičnosti in požrtvovalnosti pa vidimo koliko veselja in volje ima delavstvo do kulturnega napredka in izobrazbe, ki je delavstvu predpogoj za nadaljnji razvoj dela. Nihče ne bi bil zaostal in nereden. Vsak teži za znanjem, da se čim bolj prosvetli. In v resnici se delavci prav pridno udeležujejo pri kulturno prosvetnem delu izven delovnih centrov.

V tovarni ali podjetju pa se s sistem agitk pokazal kot najboljši, ker je preprost, neutrudljiv. Po svoji vsebini osvetojuje in borbena dviga moralo delavstva, ki ve čemu in zakaj dela, ki ve, da mora čim bolj in čim več producirati.

Pri nas smo k izvajanju agitk že pristopili, zaznamovali smo jih že v St. Petru. Postojni, Ajdovščini in so se dobro obnesle. Ni pa nujno da izvedejo agitko delavci sami, lahko jih obiščejo iz izbranim programom njih sovratniki, mladina, druge prosvetne skupine, zbori, kar upliva pozitivno. To povzroča še globlje stike, še večjo povezanost z drugimi ljudmi, hkratu pa učvrščuje bratstvo in edinstvo delovnega ljudstva, ki v novi Jugoslaviji stopa na pot blagostanja, ki si ga je treba zagotoviti in osvojiti.

V bodoče morajo postati agitke običajen pojav v naših produkcijskih obratih. Sodelovati morajo vse delavske množice, množičnost bo tako pripomogla, da vsestransko in na široko vzpodbudimo delavstvo k javnim nastopom in kulturno-prosvetnemu izražanju. Delavci sami to zahtevajo in jih že izvajajo, čuteč da so močno vzgojno in kulturno sredstvo. Končno imajo delavci za to tudi pravico kot ljudje, ki proizvajajo množino neobhodno potrebnih sredstev, strojev in produktov. Z veseljem pristopajo k delu za organizacijo agitk, si jih želijo in uredničujejo.

Titovi delavci bodo pokazali prav v agitkah, kako napreduje njih znanje, kulturno delo, in izpolnili tako veliko politično nalogo, ki jim jo je postavil plenum Glavnega odbora ESZDN.

FIZKULTURA

PRVENSTVO JULIJSKE KRAJINE V NOGOMETU

Po dolgem presledku smo imeli na Jožefovo zopet prvenstveno nogometno tekmo v Ajdovščini. Tokrat sta pomerili svoje znanje Škedenj iz Trsta in FD Ajdovščina. Slabo vreme je pokvarilo, da se gledalci niso mogli udeležiti te zanimive igre. Škedenj, ki zavzema prvo mesto na tabeli, je tokrat naletel na zelo trd oreh. Čeravno so Ajdovci ves čas igrali le z 10 igralci, so pokazali mnogo požrtvovalnosti in volje, toda zaradi premalo vigranosti in treninga, niso mogli ddoči boljše rezultata. Z rednimi treningi in dobro voljo pa bodo pozneje marsikateremu društvu prekrizali račune.

FD Ajdovščina : Škedenj 4 : 0 (1 : 0)

Ob neprestanem dežju za časa igre sta danes odigrali prvenstveno nogometno tekmo FD Ajdovščina in Škedenj iz Trsta. Gostje se nikakor niso mogli znajti na igrišču. Mladi igralci so na tej te-

kmi pokazali mnogo znanja, to pa velja posebno za Škofa, ki obeta mnogo znanja in se mora njemu kakor tudi ostalim novincem posvetiti v bodoče več pazljivosti in dobrega treninga za nadaljnji razvoj.

Vodstvo je dosegel Škedenj šele v 41. minuti prvega polčasa. Do takrat je krilska vrsta kakor tudi obramba Ajdovščine vse napade Škedenja dobro razbijala. Tudi novinec vratar je pokazal veliko sigurnost in za prežete gole mu ne moremo pripisati nobene krivde.

V drugem polčasu so Tržačani večkrat smiselno napadali vrata Ajdovščine, toda obramba jih je največkrat sprečevala v njihovi realizaciji. Velika utrujenost je Ajdovce slednjič primorala, da so morali kloniti pred rutiniranimi nogometaši iz Škedenja, ki so še trikrat zavneli mrežo FD Ajdovščine. Rezultat je popolnoma realen in ustreza poteku igre.

Sodnik iz Trsta je sodil tekmo zelo dobro in avtoritativno.

DNE 29. IN 30. MARCA BOMO ŠLI NA VOJSKO

Vsem je še dobro v spominu prvi partizanski pohod na Vojsko pri Idriji, ki so ga izvršili naši fizikulturniki, smučarji in planinci meseca januarja. Gotovo se vsi udeleženci živo spominjajo tega prekrasnega dne, ki so ga preživeli na Vojskem v prosti naravi, saj so se tam zbrali vsi fizikulturniki iz različnih krajev Primorske: iz Vipavske doline, Tolmnskega, Postojne, Bajnske planote in Trnovskega gozda, celo s Krasa so prišli. Ob krasnem nočnem pohodu, ki so ga izvršili naši fizikulturniki, smo prišli na Vojsko okoli polnoči in po partizansko prespali pri dobrih Vojskanih. Drugi dan je bilo krasno sončno vreme in mnogo udeležencev je prisostvovalo prvim okrožnim smučarskim tekmam. Nobenemu ni bilo žal, da se je udeležil tega izleta in vsi so obljubili, da se bodo letos še enkrat udeležili slične prireditve.

Dne 29. in 30. marca prireja Fizikulturno društvo Rudar iz Idrije smučarsko tekmo za Vojkov pokal na Vojskem. Prvič po osvoboditvi bodo med nas prišli tekmovalci iz Slovenije, ki jih je do sedaj ločila krivična meja med Primorsko in Jugoslavijo. Tekme bodo v zelo velikem obsegu ter velikega pomena za napredek smučarstva na Primorskem, saj se bodo tekmovalci udeležili naši najboljši tekmovalci.

Naj te tekme na Vojskem tudi sedaj dokažejo ob zaključku letošnje smučarske sezone, da se pri nas smučarstvo sicer šele razvija, da pa že objema široko ljudsko množico, ki vedno bolj in bolj goji fizikulturo.

Mladina, pohiti v soboto in nedeljo dne 29. in 30. marca na Vojsko, obišči še enkrat lepe smučarske terene, nikomur ne bo žal tega izleta.

Planinci! Tudi vas vabimo v gore, pohitite na snežne vrhove, saj sneg se že poslavlja od nas!

SMUČARSKA TEKME NA VOJSKEM ZA VOJKOV POKAL

Ker bodo smučarske tekme za Vojkov pokal na Vojskem pri Idriji preveč tekme na Primorskem, ki sedaj čaka skorajšnje priključitve in ker je zanimanje pri tekmovalcih posebno veliko že glede na značilni pokal, ki ga predstavlja idrijska ruda, živo srebro in zastava iz idrijskih čipk (vrednost pokala znaša 30.000 din), smo prepričani, da se bodo fizikulturna društva zavedala važnosti tega tekmovalca in prijavila svoje tekmovalce.

V naslednjem podajamo še nekaj navodil tekmovalcem in spremembo razpisa tekmovalca:

Prijave tekmovalcev pošljite na FD Rudar, Idrija, do 25. t. m., ker bo le pravočasno prijavljeni tekmovalcem preskrbelo društvo brezplačno stanovanje in prehrano 29. in 30. marca. Tekmovalci naj prispejo v Logatec 28. marca.

TEDEN NAŠE ŽENE V PREDJAMI

Dne 8. marca t. l. se je vršila v naši vasi proslava žena, ki jo je izvedla organizacija AFZ Predjama. Program je bil skrbno izbran in pripravljen. Z nekaterimi točkami so se žene oddolžile žrtvam, ki so padle za našo svobodo in njihovim materam. Tudi na svoje koroške sestre, ki še čakajo na svobodo, niso pozabile. Poslale so jim vzpodbujajoče pozdravne resolucije.

Materam iz Predjame, ki so v naši osvobodilni borbi izgubile svoje sinove, so žene dale skromno priznanje z besedami, napisanimi v lično okrašenih pisnih; vsaki vojni siroti brez staršev pa so pripravile darilo v obleki. Najglednejši prizor je bil, ko je po končani prireditvi stopila na oder tov. Polona, ki je v vojni izgubila dva sinova-partizana in se s solzami v očeh, s preprostimi besedami zahvalila ženam, ki niso pozabile na materske žrtve te vojne, in ki jih znajo ceniti.

Celotna prireditev je bila odsev žrtvovanja naših žena in mater za časa borbe, odsev dela žena pri naši obnovi, pa tudi truda, ki ga prav naše žene doprinašajo k izgraditvi in utrditvi miru, najprej v vasi, v državi ter končno med narodi vsega sveta.

Objave

Tov. Mohorčič Franciška iz Hrastja št. 40, St. Peter na Krasu, je izgubila osebno izkaznico, izdano od Okrajnega NOO v Postojni, ter izkaznico SIAU št. 206.611. S tem proglašamo izkaznico za neveljavno.

Tov. Jagodnik Jožefa Slovenska vas št. 8, je izgubila osebno izkaznico, izdano od Okrajnega NOO v Postojni, in izkaznico SIAU ter s tem proglašamo izkaznici za neveljavni.

Tov. Samec Franciška, roj. 26. novembra 1928, stanujoča v Zapužah št. 38, je izgubila osebno izkaznico št. 7255 ter izkaznico SIAU ter ju s tem proglašamo za neveljavni.

Mladinka iz Logaršč

D O P I S I

DELO MLADINE IZ VASI BELSKO

Mladina iz Belskega noče zaostati za ostalo mladino ljudske republike Jugoslavije, temveč hoče dati od sebe vse sile za čimprejšnjo izgradnjo naše domovine. Zaveda se, da se le z delom ustvarja lepša in srečnejša bodočnost. Vsi prebivalci so prispevali z vsem, kar so mogli, za opremo brigad, ki bodo odpotovala že 1. aprila na progo Šamac—Sarajevo. V denarju in živežu so zbrali znesek 8487 lir. Tako hočejo dokazati vsem, da strnjeno stopajo k gospodarskemu načrtu. Z vso dobro voljo, kar je premorejo, so se tov. Bajc Franc, Kolenc Janez, Požar Anton, Zakej Ivan, Simšič Franc in 30 odstotni invalid in NOB Kolenc Franc obvezali, da bodo odpotovali na mladinsko progo, kjer se bodo zavestno borili za zmago na delovnem področju. Volk Viktor.

MALA PRISTAVA SE PRIPRAVLJA NA ELEKTRIFIKACIJO

Tudi Mala Pristava, mala vasica, ki ima 150 prebivalcev, ne bo zaostala pri obnovi. Dne 28. II. 1947 je bil masovni sestanek, na katerem se je napravil tudi gospodarski načrt za leto 1947. Gospodarji so se obvezali naslednje:

da bodo skupali 60 lukenj za drogeve in iste postavili za elektrifikacijo vasi;

da bodo popravili 9 km poljske in gozdne poti;

da bodo začeli delati novo cesto iz vasi na glavno cesto.

Mladina iz vasi je istočasno obljubila, da bo čim več prispevala k načrtu.

Na šestanku se je ponovno reorganizirala AFZ, da bi tudi ta organizacija bolj oživela. Imamo pa v vasi še nekaj ljudi, ki hočejo vse naše organizacije samostojni. Povzelo se bo potrebno, da bodo te podpihivale razkrinkali. Ti ljudje niso po sebi slabi, ampak so pod vplivom reakcionarne propagande.

Torej bomo dali vse svoje moči za obnovo naše porušene domovine, da bomo čim prej ter čim boljše izvedli petletni načrt.

ŽENE V STOPNIKU NA DELU

V naši mali vasi: Stopnik je bil tedaj mladinskih brigad posebno živahen. Odzvala se ni samo mladina, katera bo odšla na progo 50 odstotno, odzvala se so z vso požrtvovalnostjo in zavestnostjo tudi naše žene. Ko so videle toliko navdušenja v mladini, so

ji tudi one priskočile na pomoč s svojimi prepričevalno materskimi besedami in z nabiralno akcijo, ki so jo izvedle v namen materialne pomoči brigadam. Nabrale so v teku tega tedna 2268 lir. Z ljubeznijo in požrtvovalnostjo so se pripravljene storiti vse, da bodo naši mladinci in mladinke odpotovali dovolj opremljeni na progo. Tako se je naša organizacija AFZ tudi v tem tednu res dobro izkazala.

DELO ŽENA BIVŠEGA OKRAJA HERPELJE-KOZINA

V tednu delavnih brigad so bile organizacije AFZ v nekdanjem okraju Herpelje—Kozina prav aktivne. Akcija je dobro uspela, čeprav je naš okraj pasiven. Če ni bilo denarja so ljudje prispevali v živežu, ki so ga nato v prodajnih zadrugah vnovčili. Golo naštevajo:

PRIMER IZKORIŠČANJA

Okrajni organi ljudskih oblasti v Postojni so prišli na sled grobemu kršenju zakonov o zaščiti delavstva.

Krajner Franc iz Postojne, ulica Bazoviških žrtv 2, je lastnik parne žage, trgovine in poleg tega še precej velike kmetije. Za opravljanje poljskih in domačih del ima v službi enega hlapca in dve služkinji. Ti delavci živijo v skrajno slabih razmerah. Hlapec prejema dnevno pa 100 lir plače, od tega pa mu gospodar pridrži tedensko po 100 lir za soc. zavarovanje. Delovnega odmora sploh ne pozna, tudi v nedeljah dela pri živini, za kar pa ne dobi nobene plače. Čeprav ima gospodar veliko stanovanjsko hišo, mora hlapec spat v hlevu, kjer vlada največja vlaga.

Ena služkinja prejema po 30 lir plače dnevno. Ko so v jeseni končala težja poljska dela, je gospodinja rekla, da sedaj ne rabi več služkinje in da lahko gre po svojih potih, ker pa ta ni mogla dobiti drugega dela, je bila prisiljena ostati še naprej, gospodinja pa ji je plačala znižala na polovico, češ, »saj nimaš kaj delati čez zimo« klub temu, da je služkinja stalno zaposlena.

IZ NAŠEGA MLADINSKEGA AKTIVA GRE VSAK DRUGI MLADINEC NA PROGO

Kljub temu, da je v naši vasi veliko pomanjkanje delovnih moči, bo dala naša vas skoraj vsakega drugega mladinec: naš aktiv šteje komaj 20 članov, na progo pa jih pojde osem.

Da bi pa ne trpelo delo pri obdelovanju polja, smo se združili in sklenili, da bomo vsa dela opravljali skupno. Na našem mladinskem sestanku

Služkinje spijo v nekih zakotkih, ki sploh ne sličejo na sobo, so brez oken in razsvetljave, na posteljah postlanih s slamo, po drugi strani pa ima lastnik več dobro opremljenih sob za stanovanja raznih strank, od katerih vleče najemnino.

Gospodar je lastnik parne žage, katero je dal v najem. V bližini te žage pa ima še dve stanovanjski hiši, kjer stanujejo delavci. Te hiše so v zelo slabem stanju in so nujno potrebne popravila. Lastnik je dobil že v početku februarja odlok, naj takoj prične z ureditvijo teh stanovanj, ni pa do danes še nič ukrenil, ker pravi, da delavci plačujejo preizko najemnino, da bi jim on mogel urejevati stanovanja.

Iz vsega tega se jasno vidi, da imamo ljudi, katerih edini cilj je, živeti na račun delovnega ljudstva, ljudi, ki izgrajvajo zakone ljudskih oblasti. Naravno je, da bo ljudska oblast v tem in v vseh sličnih primerih podvzela potrebne mere, kaznovala takšne izkoriščevalce ter zaščitila naše delavce, ker je to ena glavnih pridobitev naše NOB. A. G.